

श्रीकृष्णाय नमः ॥ श्रीगोपीजनवल्लभाय नमः
॥ श्रीमन्मदनमोहनो जयति ॥ श्रीमदाचार्य चरणकमलभ्यां नमः ॥

॥ अथ श्रीमद्दुलालजी-श्रीगोपीकालंकारजी
महाराज कृत ॥

240/H.
13

३२ वचनामृत.

॥ मंगलाचरणम् ॥ 12 MAY 1933

हार्पीडं नटवरवपुः कर्णयोः कर्णिकारं
विभ्रद्वासः कनक कपिशं वैजयन्तीं मालाम् ।
सुधान् वेणोरधरसुधया पूरयन् गोपवन्दैः
वृन्दारक्ष्यं स्वपदरमणं प्राविशद् गीतकीर्तिः ॥ १ ॥
श्रीगोवर्धननाथपादयुगलं हैयंगवीनप्रियं ।
नित्यं श्रीमथुराधिपं सुखकरं श्रीविट्ठलेशं मुदा ॥
श्रीमद्द्वारवतीशमोकुलपती श्रीगोकुलेंदुं विभुं ।
श्रीमन्मन्मथमोहनं नटवरं श्रीबालकृष्णं भजेत् ॥ २ ॥

चिंतासंतानहंतारो यत्पादांबुजरेणवः ॥

स्वीयानां तान्निजाचार्यान् प्रणमामि मुहुर्मुहुः ॥३॥

यदनुग्रहतो जंतुःसर्वदुःखातिगो भवेत् ॥

तमहं सर्वदा वंदे श्रीमद्वल्लभनंदनम् ॥ ४ ॥

अज्ञानतिमिरांधस्य ज्ञानांजनशलाकया

चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥ ५ ॥

नमामि हृदये शेषे लीलाक्षीराब्धिशायिनम् ॥

लक्ष्मीसहस्रलीलाभिः सेव्यमानं कलानिधिम् ॥६॥

चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च चतुर्भिश्च त्रिभिस्तथा ॥

षड्भिर्विराजते योऽसौ पञ्चधा हृदये मम ॥ ७ ॥

सायं कुआलयस्थासनमुपविलसत्स्वर्ण पात्रं सुधौतं

राजवज्रोपवीतं परितनु वसनं गौरमम्भोजवक्त्रम् ॥८॥

प्राणानायम्य नासापुटनिहितकरं कर्णराजद्विमुक्तं ॥

वन्देऽधोन्मीलिताक्षं मृगमदतिलकं विठलेशंसुकेशम् ॥

श्रीमद्विरिधरगोविंदबालकृष्णारुख्यवल्लभान् ॥

रघुयदुकुलाधीशौ घनश्यामान्नमाम्यहं ॥ १० ॥

हवे एक दिवसे कहुं के पहेलां दत्तात्रयए
 पृथ्वीने गुरु करीने तेनो गुण लीधो ते पृथ्वीमां केवो
 गुण छे, ते बहु दुःख सहन करे छे, कोइ तो पृथ्वीने
 बोदे छे, कोइ तेना उपर दुर्गंध नाखे छे, कोइ तेने
 डीक करे छे, वली कोइ तेना उपर हरिमंदिर बनावे छे;
 पण पृथ्वी कोइना उपर रीस करती नथी. माटे एवो
 गुण वैष्णवे राखवो. ?

वली दत्तात्रयए झाडने गुरु कर्यो, ते झाडनो
 एवो गुण छे के झाड टाढ सहन करे छे, तडको वेठे
 छे, वरसाद वेठे छे पण जो कोइ तेनी पास आवे छे
 तो तेने सुख करे छे. वली जो कोइ तेने कापे तो पण
 बोले नही. माटे वैष्णवे पण एवो गुण राखवो. २

वली दत्तात्रयए अजगरने गुरु कीधो, तेनो गुण
 लीधो ते अजगरनो एवो गुण छे के पोताना उदर
 अर्थे कांइ पण उद्यम करवो नही जे कांइ भगवद

(૪)

इच्छाए प्राप्त थाय ते खरुं. तो वैष्णवे एवो संतोष
राखवो अने पोतानुं चित्त भगवान् विषे राखवुं. ३

વળી દત્તાત્રયણ સમુદ્રને ગુરુ કરી તેનો લક્ષ
લીધો. તે સમુદ્રનો એવો ગુણ છે કે સદાકાલ પ્રસન્ન
રહે છે, ને સદા આનંદની લેહેરો ઉઠે છે, વળી ઉષ્ણ-
કાલમાં ઘટે નહીં ને વર્ષાકાલમાં વધે નહીં, સદાકાલ
એક પૂર્ણ રહે, તો ભગવદીયને સદાકાલ આનંદયુક્ત
રહેવું. વળી લાભ થયે હર્ષ ન કરવો, અને હાની
થયેથી શોક ન કરવો. એ રીતે સદા નિર્લોભી રહે.
વળી પોતાના મનમાં એમ જાણે જે ભગવાન કરશે તે
ખરું વળી મનમાં કંઈ પણ સંકલ્પ વિકલ્પ કરે નહીં,
સદાકાલ પ્રસન્ન રહે, અને વિચાર માત્ર ભગવાનમાં
રાખે, તથા ચિત્ત ભગવત્ સ્વરૂપમાં રાખે, એવો ગુણ
સમુદ્રને લીધો. ૪

વળી દત્તાત્રયણ ભમરીને ગુરુ કરી તેનો લક્ષ
લીધો. તે જેમ ભમરો સર્વ પુષ્પ ઉપર બેસે છે તે વ્યાંય

બંધન પામતો નથી તો ભગવદીયને પણ કથા માત્રનો સાર ગ્રહણ કરવો. માટે જે સાર ગ્રહણ કરે તે પાર પડે. વળી ભગવદીયને કોઈનો સંગ કરવો નહીં જો સંગ કરેતો બંધન થાય. જેમ ભમરો કમલનો સંગ કરે છે તો બંધન પામે છે. માટે જો સંગ કરે તો લોભ થાય છે.

વળી ભમરીનું દ્રષ્ટાંત:—જેમ મધમાખી સર્વે વન-સ્પતીમાંથી રસ લાવીને મધપુડો કરે છે, ત્યારે પારાધી આવીને તેની નીચે ધુમાડો કરે છે ને માખીઓને ઝરાડી મૂકે છે, પછી તે મધનો સર્વે રસ લઈ જાય છે. તેમ જો દ્રવ્યનો સંગ્રહ કરીએ તો નાશ થાય. માટે લોભ કરીને કોઈ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો નહીં. ૫

વળી હાથીનું દ્રષ્ટાંત:—જેમ કોઈ કાગલની હાથળી કરીને એક ટાકો ખોદી તે ટાકાને ઢાંકે છે પછી તેના ઉપર પેલી કાગલની હાથળી ડાંકી રાખે છે તેને દેખીને હાથી કામાતુર થઈને દોડે છે પછી તે ટાકામાં ઘડે છે ઘટલે હાથીને પગે બાંધીને ટાકામાંથી બહાર

(६)

काढे छे. एम जाणीने भगवदीयने काष्टनी पुतळीनी पण संग करवो नही. जो संग करे तो हाथीनी पेठे बंधन पामे. ६

वळी पींगला वेश्यानुं द्रष्टांतः—पींगला एक दीवसे रात्रीने विषे शणगार सजीने द्रव्यना लोभे करीने परपुरुषनी वाट जोती हती. ते वाट जोतां जोतां आखी रात्रीमां कोइ परपुरुषनी प्राप्ती थड नही. पछी ते निराश थडने सुती त्यारे तेने ज्ञान उत्पन्न थयुं तेथी ते एम कहेवा लागी के अरे ! आ मने शुं सुज्युं ! आतो सर्व खोटुं छे ! साचा तो एक श्रीहरी छे ! माटे हवे हुं एनुं आराधन करुं तो मारुं कल्याण थाय. एवी रीते घणो विरह ताप करीने भगवानमां चित्त लगाडीने सुती पछी ते भगवद्गतीने पामी, तेम वैष्णवने पण सर्वे प्राणीमात्रमांथी चित्त काढीने भगवानमां चित्त लगाडवुं तथा प्रभुनो द्रढ आश्रय करवो तेथी भगवद् प्राप्ती थाय माटे कोइ वातनी अपेक्षा करवी

(૭)

નહિ. એમ જાણવું જે હરિ વિના સર્વે યોદું છે એવી રીતે જેનું મન દ્રઢ થાય ત્યારે તે હરિને પામે છે. (૭)

વળી મચ્છનું દ્રષ્ટાંત:-જેમકે માંછલી જીવ્હા ઇંદ્રીયનો લોભ કરીને મૃત્યુને પામે છે. તેમ જે પુરુષ જીવ્હા ઇંદ્રીયનો લોભ કરે તે નાશ પામે છે. માટે જે કોઈ કામ, ક્રોધ, લોભનો ત્યાગ કરશે તે હરિને પામશે. વળી કોઈ વસ્તુનો સંગ્રહ કરવો નહિ. અને ભગવદીયે કાલનો વિચાર કરવો નહિ. કેવલ પોતાનું સાધન વિચારવું. વળી આપણો વિચાર કોઈ કામ આવતો નથી. ધાર્યું તો શ્રીનાથજીનું થાશે. ત્યારે આપણે શું વિચાર કરવો ? વળી ભગવદીયે તો સાર માત્ર ગ્રહણ કરવો. તે કોની પેઠે. જેમકે-ડાંગરમાંથી ચોખા કાઢી ફોતરાં નાંખી દે છે, બોરની છાલ ગ્રહણ કરી ઠલીઓ નાંખી દે છે તેમ ભગવદીયે સાર માત્ર ગ્રહણ કરવો.

હવે નારદજી પ્રવેત્તાને કહે છે હે ઋષિ ! તમે કહ્યો છો કે આ દેહ જેવાં કર્મ કરે છે તેવાં બીજે જન્મે મોં-

(૮)

ગવે છે, પણ જ્યારે આ દેહ પડે છે ત્યારે દેહ તો અહિં
રહે છે તો એ કર્મ કોણ ભોગવે છે ? ત્યારે પ્રચેતાએ
કહ્યું કે આ દેહ છે તે કાંઈ કર્મ ભોગવતો નથી પણ
એની વાસનારૂપી જે શરીર છે તે અખંડ છે તે જ્યાં
જાય ત્યાં વાસના પામે છે તે કર્મ ભોગવે છે. અને
જેની વાસના મરી ગઈ છે તેને કાંઈ કર્મ ભોગવવું
પડતું નથી. હવે વાસના તે શું ? ત્યાં કહે છે, આ જીવ
એમ માને છે કે આ મેં કર્યું, વઠ્ઠી આ પતિ, ગ્રહ મેં કર્યો,
વઠ્ઠી કહે છે કે મ્હેં પોતાપણું સૂકી દીધું. વઠ્ઠી કહે
છે કે હું બ્રાહ્મણ છું. હું ક્ષત્રી છું, હું વાણીઓ છું, હું
કળવી એ રીતે જે બોલે છે તે સર્વે મનથી માને છે જે
આ કર્મ મેં કર્યું. એ રીતે જે સારું-નરસું મનથી માને
છે. તે વાસના એના મનમાં બેઠી છે તેથી એમ કહે છે.
તે પોતે જ્યાં જાય છે ત્યાં તે વાસના તેની પાસે છે.
તે વાસનાને જ્યારે જોગ આવે છે ત્યારે તે ભોગવે છે.
અને જેની વાસના વઠ્ઠી જાય છે ત્યારે તે હું કરતા

(९)

मानतो नथी पछी तो ते एम माने छे, के हुं लेनार नथी, हुं आपनार नथी, हुं करनार नथी, तो एवी रीते जे मानी रह्यो छे तेने पाहुं कर्मबंधन थाय नही. माटे ए रीते साक्षीवत् थइने रहेवुं. ज्यारे एम मनने विश्वास थशे त्यारे तेनुं काम पण थाशे. माटे जे अहंता ममतानो त्याग करशे ते कर्मनी वासनाथी छुटशे. ने ज्यां सुधी कर्म करशे ने सारुं नरसुं मानशे त्यां सुधी तेने कर्म भोगववुं पडशे. माटे जे करवुं ते वासना रहित करवुं.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत प्रथम संपूर्णम्.

वचनामृत २ जो.

वली एक दिवसे कह्युं के कोइ एक पुरुष रस्ते चाल्यो जतो हतो. चालतां चालतां सांज पडी गइ त्यारे एक गामनी परवाडे आव्यो. अने त्यां उभो रह्यो. एटलामां एक स्त्री रुपवंती सुंदर त्यां दीठी त्यारे

પુરુષને તેની સાથે ભોગ કરવાની ઇચ્છા થઈ.
 તે તેની સાથે સંભાષણ કરવા લાગ્યો. એટલામાં
 ગામમાંથી કોઈ એક માણસ ત્યાં આવ્યું. તેણે વટે-
 ને કહ્યું કે અલ્યા તું આ સ્ત્રીની પાસે કેમ ઉભો
 આ તો ઢાકળ છે. એવું સાંભળી તે પુરુષને ઘણો
 લાગ્યો. અને મનમાં કહેવા લાગ્યો કે મને આ
 ણના ભયથી બચાવીને ગામમાં લઈ જાય તો બહુ
 વાત છે, એમ તે ઘણો કંપવા લાગ્યો. તેમ આ જીવને
 પર ભોગવવામાં કંઈ પણ સાર નથી. કેમકે સ્ત્રી તો
 ણ સ્વરૂપ છે તે જેમ એ વટેમાર્ગને ઢાકળનો ભય
 યો તેમ ભગવદીષ્ટ પણ પર સ્ત્રીનો ભય ઢાકળના
 ને રાખવો. તો પોતાના ધર્મથી બચે.

વળી આ સંસારમાં પ્રાણીમાત્રને ભગવાન સ્વરૂપ
 . અને પ્રપંચ સર્વે હરીરૂપ જાણે તો તે પ્રપંચમાંથી
 કળે. જેમ આગળ મોટા પુરુષ સંસારમાંથી નીકળ્યા
 તેમ હું ને મારું છોડશે અને સર્વેના કરતાં ભગવાન

તે જાણશે, તે સંસારના બંધનથી છૂટશે. અને વઢી એમ જાણે છે જે આ જગત ભગવાનના હાથમાં છે કેમકે જેમ બઢદનો ધણી બઢદને નાથે છે તેમ સર્વે જગત ભગવાનનું નાથેલ છે. અને જેમ પ્રભુ ચલાવે છે તેમ ચાલે છે અને જે સારો નરસો ભોગ આપશે તે ભોગવાવે છે.

વઢી પ્રભુ કેવા છે કે રાજાને ભીક્ષુક કરી દે છે અને ભીક્ષુકને રાજા કરી દે છે. માટે જે જે ભોગનો સમય આવશે તે તે ભોગવાવશે. પણ જે જીવ ચિંતા કરે છે તે ઓટી છે. તેથી એક પ્રભુની સેવા તથા પ્રભુનું જ સ્મરણ કરવું. અને સર્વે જગતમાં એક પ્રભુ ઉપર બુદ્ધિ રાખવી. એ પ્રકારે જે જીવ ચાલે તેના ઉપર પ્રભુ પ્રસન્ન થાય. વઢી કોઈની સાથે દ્વેષ રાખવો નહીં. તથા કોઈની નિંદા કરવી નહીં. એ રીતે પ્રભુ વિના જગતમાં કાંઈ જોવું નહીં. સર્વ ઠેકાણે પ્રભુમાં જ બુદ્ધિ રાખવી. કેમકે પ્રાણી માત્ર પ્રભુ વિના કોઈ છેજ નહીં.

એમ નિશ્ચય જાણવું.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत द्वितीय संपूर्णम्.

वचनामृत ३ जो.

વઢી એક દિવસે કહ્યું કે પ્રાણી માત્ર સ્થાવર જંગમ તે પ્રભુનું મંદિર છે. શ્રીભગવાને ભાગવતમાં કહ્યું છે કે આ સર્વે જગત છે તે મારું ક્રીડા કરવાનું સ્થાન છે માટે સર્વે જગતમાં હું વસું છું તેથી કોઈ પણ મારા મંદિરને વાલશો નહીં. હવે વાલવું તે શું ? તે કહે છે કે કોઈ પણ પ્રાણી માત્રને કઠણ વચ્ચન કહેવું નહીં. વઢી કોઈના ઉપર દ્વેષબુદ્ધિ રાખવી નહિ. કદાચિત કોઈ વચ્ચત્ત મનમાં દ્વેષ આવે તો તે જ્ઞાનવડે કાઢી નાંખવો, માટે સર્વ પ્રાણીમાત્ર કીડીથી માંડીને હાથી પર્યંતને વિષે અમૃત દૃષ્ટિ કરીને જોવું ત્યારે એ જીવ મારી સેવાને પાત્ર થાય. અને જો પાત્ર થયા વિના મારી સેવા કરશે તો તે ફલરૂપ નથી તેથી હું તેના ઉપર પ્રસન્ન થતો નથી. માટે આ જીવ સેવાનું પાત્ર

थाय तो ते मने प्रिय लागे एम भगवाने कह्युं छे.
 हवे सेवा ते शुं ? ते कहे छे के आ जीवने मारा उपर
 स्नेह घणो उपजे तेथी हुं तेने अत्यंत प्रिय लागुं तेनुं
 नाम सेवा. माटे जे कोइ मारा उपर स्नेह राखीने
 मारी सेवा करशे तेने मारी प्राप्ती थशे तेमां संदेह
 नथी. ते स्नेह एवी रीते उपजे के मारी सेवा करतां
 बाहर नीकलवानुं मन थाय नहि. वळी ज्यारे ते मारां
 दर्शन करे त्यारे तेने नवो नवो भाव उपजे. ते नीरं-
 तर मारा स्वरूपनुं ध्यान करे. त्यार पछी तेनी एका-
 दश इंद्रिय मारी सेवामां काम आवे. त्यारे हुं तेना
 उपर प्रसन्न थाउं. वळी ते लोभनो त्याग करे तथा
 कोइनी निंदा करे नहि. वळी मद मत्सरतानो त्याग
 करे. तथा सर्वेथी पोताने नीच जाणे. अने सर्वना क-
 रतां अके प्रभुनेज माने. पोते तो साक्षीवत् थइने
 रहे त्यारे तेनुं काम थाय.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत तृतीय संपूर्णम्.

वळी एक दीवसे कह्युं के ऋषभदेवना पुत्र राज भरत ते ज्यारे पोते ग्रहस्थाश्रम धर्म भोगवता हता त्यारे तेना घरनां सर्व माणस भरतजीनी आज्ञा-
मां रहेतां अने भरतजीथी घणुं बहितां रहेतां ते एम जाणतां जे भरतजी अमारो त्याग करशे तो अमारी शी गती थशे ? ए रीते सर्वे कंगाल थड्ने भरतजी पासे रहे अने वळी अेम कहे के ज्यां सुधी अमारां भाग्य छे त्यां सुधी भरतजी अमारो अंगीकार करशे ऐवी रीते सर्वे रहे पण भरतजी तो माहा ज्ञानी छे जेने चौद लोकना पदार्थ उपर वैराग्य छे तो आ लौ-
किकना सुख उपर मोह केम पामे ? पछी ते भरतजीए आ जगतना सुखने मळ सरखां जाणीने तेनो त्याग करीने पोते गलकी नदीना कांठा उपर तप करवा बेठा. त्यां एक दिवसमां त्रण वखत स्नान करे अने साली-
ग्रामजीनी सेवा करे. एम करतां करतां एक दीवसे

तेमने हरणीना बाळकनो संग थयो त्यारे ते बच्चाने
 जोइने भरतजीने दया आवी तेथी तेने पोताना आ-
 श्रममां लावीने तेनुं पालनपोषण करवा लाग्या. तेथी
 पोतानुं नित्य नियम कर्म सर्वे छुटी गयुं. पछी ते
 हरणीनुं बाळक मोटुं थइने भागी गयुं तेथी भरतजीनुं
 ध्यान ते हरणीना बाळकमां रह्युं अने अंतकाळे पण
 तेमां जीव रह्यो तेथी ते हरणीने पेटे अवतर्या, पण
 तेमने प्रथमनुं जातीस्मरण रह्युं हतुं जे हुं प्रथम भर-
 तजी राजा हतो. अने हुं हरणीना संगथी हरण थयो
 छुं. माटे जो आ हरणनो देह छुटे तो हुं प्रभुनी
 भक्ति करूं. ए रीते वैराग्य उपजावीने त्रण घास कंइ
 पण चरे नही. अने कहेवा लाग्यो के हे नारायण !
 हे गोविंद ! एम कहीने ते हरणनो देह त्याग कर्यो.
 पछी ब्राह्मणने घेर तेमनो जन्म थयो. त्यारे पोते जड-
 भरत थइने राजा रघुगणने ज्ञान आपी तेने मुक्त कर्यो.
 अने पोते पण प्रभुने पाમ्या. माटे संगदोष तो एवो

મુંડો છે. તે એવા મોટાને બાધ કરે તો આપણે કંગાલને
બાધ કરે એમાં શું મોટી વાત છે ! તેથી ચતુર પુરુષે
કોઈનો પળ સંગ કરવો નહીં. એક પ્રભુમાં ચિત્ત રાખવું.

इति श्री मट्टलालजी महाराजकृत वचनामृत चतुर्थ संपूर्णम्.

वचनामृत ५ मो.

વળી એક દીવસે કહ્યું કે આ જીવ તો અક્ષર
બ્રહ્મથી થયો છે અને તેને સેવાતો શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમની
સોંપી છે; પણ આ જીવને પ્રભુમાં સ્નેહ આવતો નથી
તે કેમ ? આ જીવ પૂર્ણપુરુષોત્તમમાંથી પ્રગટ થયો
હોય તો એને પૂર્ણપુરુષોત્તમ ઉપર સ્નેહ ઉપજે. માટે
આ જીવ જે કરે છે તે સ્નેહ વીના કરે છે. અને જે શ્રી-
વલ્લભકુલ છે તે પોતાના સેવ્ય સ્વરૂપ ઉપર કેવો સ્નેહ
રાખે છે ? કે એક બાજુ દ્રવ્યનો ઢગલો કરો અને
એક બાજુ શ્રીઠાકોરજીને પથરાવો તો શ્રીવલ્લભકુલ
દ્રવ્ય સામું જોશે નહીં. અને શ્રીઠાકોરજીને અતિ

સ્નેહ કરીને પધરાવી લેશે પણ જે આ કઠીના જીવ છે તેને તો દ્રવ્ય ઘણું પ્રિય છે. માટે તે તો શ્રાંઠાકોરજી સામું જોશે નહીં. અને કેવળ વૈભવ સામું જાશે અને તરત મોહ પામશે. માટે જીવમાં ને શ્રીવલ્લભકુલમાં ઘણો ફેર છે.

બઠ્ઠી વીજું દ્રષ્ટાંતઃ—જેમ કે આ જીવ સેવા સ્મ-
 રણ કરીને બાહર નીકળે છે તે બજારમાં જઈને શાકવા-
 ઝાને કહે છે કે હું સેવા ભજન કરીને આવ્યો છું
 માટે તું મને શાક આપ. ત્યારે પેલો કહે છે કે ઉઠ
 સેવા ! ઉભી થા ! અહીં તો પૈસા હોય તો શાક મળે,
 સેવા બદલે શાક આવતું નથી. એ તો તું ઘોઢું બોલે
 છ. એ રીતે જે જીવ વાણી બોલે છે તે ઓટી છે માટે
 આ જીવ સેવા ભજનનું માહાત્મ્ય જાણતો નથી. સે-
 વાનું માહાત્મ્ય કેવું છે તે કહે છેઃ—કે કોઈ શ્રીમહાદે-
 વજીને કેહશે કે તમે મને સેવાનું મૂલ આપો તથા
 શ્રીનારદજીને કેહશે કે તમે મને સેવાને બદલે કંઈક

આપો, ત્યારે શ્રીમહાદેવજી તેને કહે છે કે હું ...
 મારો કૈલાસ આપું, પણ તે સેવાને બદલે આપું એવો પ-
 દાર્થ મારી પાસે નથી. ત્યારે શ્રીબ્રહ્માજી કહે છે કે
 મારી બ્રહ્મપુરી આપું પણ સેવાની બરાબર કોઈ પદાર્થ
 ચોદલાકમાં નથી. વલી શ્રીનારદજી પણ કહે છે કે
 સેવા બરાબર તો કોઈ પણ પદાર્થ નથી. માટે આ પુષ્ટિ-
 માર્ગમાં તો સર્વોપરી સેવા છે. માટે આ જીવ જે વસ્તુના
 અધીકારી છે તેને તે વસ્તુ પ્રિય લાગે છે. માટે આ
 જીવ નર્કનો અધિકારી છે તેથી તેને નર્ક વહાલું
 લાગે છે. હવે ત્યાં પૂછ્યું કે નર્ક તે શું ? તો કહે છે
 કે, જે આ સંસારની વિષયવાસના છે તેજ નર્ક જાણવું
 તથા દ્રવ્ય, કામ, ક્રોધ, લોભ, અહંતા, મમતા એ સર્વ
 આ સંસારમાં નર્ક જાણવું, માટે જે નર્કના અધિકારી
 છે તેને તો નર્કજ વહાલું છે. અને જે ભગવદ્દરસના
 અધીકારી છે તેને ભગવાન વહાલા છે પણ સંસારના
 જીવને તો સંસારનું સુખ પ્રિય લાગે છે.

इति श्री महाकाशी महाराजकृत वचनामृत पंचमं संपूर्णम्.

(૧૯)

વચનામૃત ૬ થો.

વઢી એક દિવસે કહ્યું જે શાસ્ત્રમાં પ્રમુનું જે સ્વરૂપ વર્ણન કર્યું છે તે પ્રમુ કેવા છે ? તો કહે છે કે જેની સોલ વર્ષની અવસ્થા છે, તથા પીઠાં પીતાંબર પેહેર્યાં છે, કાનને વિષે મકરાકુત કુંડલ ધર્યાં છે અને મેઘશ્યામ સુંદર સ્વરૂપ છે વઢી તેજ પ્રમુ વૈષ્ણવને ઘેર બાલભાવે કરીને વિરાજે છે તે વ્રજભક્તના યૂથના આધિપતિ છે તે શ્રીઆચાર્યજી મહાપ્રમુજીએ કૃપા કરીને વૈષ્ણવને માથે પધરાવી દીધા છે માટે તે પ્રમુથી કોઈ મોટો નથી તેથી તેની સેવા સાવધાન થઈને કરવી.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत छठो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૭ મો.

વઢી એક દીવસે કહ્યું કે આ જીવશાસ્ત્રને સાંભળી ણમ જાણે કે પ્રમુતો ઇશ્વરના ઇશ્વર છે, એ રીતે માહાત્મ્ય જાણે તે સાધનરૂપ જાણવું. પણ જેણે શાસ્ત્ર નથી સાંભલ્યું અને કંઈ પણ નથી જાણતો પણ ઘોત્તાના

તેવ્ય શ્રીઠાકોરજી ઘણા પ્રિય લાગે છે તેને ફલરૂપ
 જાણવું, કેમકે તેને શ્રીઠાકોરજીમાં બાલભાવે કરીને
 વળો સ્નેહ છે. તે બાલભાવે કરીને શ્રીઠાકોરજીની સેવા
 કરે છે તે કેવી રીતે કે જેમ આપણો છોકરા ઉપર સ્નેહ
 છે તેથી છોકરા ઘણા પ્રસન્ન રહે છે. તેમ તે બાલક
 કરતાં પ્રભુજીને અગણીત બાલક કરવા જોઈએ. તે ફલ
 રૂપ છે. વઝી છોકરામાં આપણી કેવી પ્રીતી છે કે કોઈ
 આપણા છોકરાને ઝાંડનું ઝાવું આપશે ત્યારે આપણે
 કહીશું કે એને શરદી થઈ જશે. એવી રીતે આપણે બાલ-
 કનું જતન કરીએ છીએ તો એવી પ્રીતી આ સંસારના
 ઓટા પદાર્થમાં છે તેવી પ્રીતી બાલભાવે શ્રીઠાકોરજીમાં
 હોય તો તેનું કામ થાય. પણ એવો ભાવ તો આવવો
 બહુ કઠણ છે માટે જે મહાપુરુષે શાસ્ત્રની રીત બતાવી
 છે તે પ્રમાણે ચાલવું તેથી પ્રભુ સાધન માનીને આગળ
 ફલપ્રાપ્તી કરશે.

વળી એક દીવસે કહ્યું કે આગલ મોટા કહી
 ગયા છે કે પોતાના સેવ્યસ્વરૂપ જે શ્રીઠાકોરજી છે તે
 તો પૂર્ણપુરુષોત્તમ છે એમ વેદ પણ કહે છે, વ્રહ્માજી પણ
 કહે છે, નારદજી પણ કહે છે, શુકદેવ આદી લઙ્કાને કહે
 છે અને ભગવાને પણ પોતે શ્રીમુખથી કહ્યું છે કે આ
 સર્વે જગત સારું સ્વરૂપ છે માટે મારામાં જગતને જોજો
 ને જગતમાં મને જોજો, પણ આ જીવને કંઈ પ્રતીત
 નથી માટે જે કોઈ આ જગતમાં જોશે તે સંસાર
 વહેવારથી છૂટશે વળી તેને રાગદ્વેષ મટશે તથા સમ
 વિષમતા મટશે વળી પોતાનું પારકું મટશે તથા અહંતા
 સમતા મટશે, અને જ્યાં સુધી એવા ધર્મ જીવમાં રહ્યા
 છે ત્યાં સુધી પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણતો નથી, તેથી જીવ
 પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણવા સારું ઘણું કરે છે પણ ભગવદ્
 માયા એવી છે તે જાણવા દેતી નથી. વળી આપણા
 ઘરમાં જે ભગવદ્ સ્વરૂપ વિરાજે છે તેની કાની આપણને

આવતી નથી. કેમકે શ્રીઠાકોરજીના મંદીર આગલ સ્ત્રી પુરુષ બેડુ જળા હાસ્યવીનોદ કરે છે અને તે વખત જો માણસ આવી જાય છે તો તેની કાનીએ કરીને બોલતા ચાલતા રહી જાય છે. અને લજા પામે છે. એ રીતે એટલી શરમ માણસની આવે છે તેટલી શરમ પ્રભુની આવતી નથી ત્યારે પ્રભુનું સ્વરૂપ ક્યાંથી જણાય ? માટે જ્યાં સુધી ભગવદ્ સ્વરૂપ નથી જાણ્યું ત્યાં સુધી ગમે એટલા દીવસ સેવા કરે તો પણ સેવા ફલરૂપ નથી માટે પ્રથમ પ્રભુનું સ્વરૂપ જાણીને પછી સેવા કરશે તો સેવા ફલરૂપ છે. પણ આ જીવને જેટલો માણસનો વિશ્વાસ છે તેટલો પ્રભુનો નથી. તે ઉપર દૃષ્ટાંત:—

આપણા પડોસી આપણને કહે છે કે તમારા ઘરમાં ચોર છે ત્યારે આપણને ચોરની ઘણી બીક લાગશે ત્યારે કહે છે કે ચોર આપણને મારશે કે શું ? અને આપણા ઘરમાંથી કંઈક જળશ ભાવ લઈ જશે એ રીતે ઘણે પાડોશીના કહેવાથી વિશ્વાસ આવે છે પણ તેને

भगवदीय उत्तम शिक्षा आपे छे अने वणी रीतथी भय देखाडे छे तो पण तेनो विश्वास आ जीवने आवतो नथी. माटे ज्यारे भगवदीयनां वचन उपर विश्वास आवशे त्यारे तेनुं काम थशे. तेथी एक भगवानना चरणारविंदमां आश्रय राखीने सेवास्मरण करवुं. वळी प्रभुने विनंती करे के तमने गमे एम करो. ज्यारे एवो विश्वास आवे त्यारे आ जीव प्रभुनो थइन रहे छे.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत अष्टमो संपूर्णम्.

वचनामृत ९ मो.

वळी एक दिवसे कह्युं के आ जीव भगवत्स्वरूपने नथी जाणतो अने कहे छे के हुं भगवाननी सेवा करुं लुं. माटे एम ते माणसने मोटो अभागीयो जाणवो. वळी आपणने प्रभुनी मर्यादा आवती नथी जो आपणने प्रभुनी मर्यादा आवती होय तो आपणाथी कोइती साथे मर्यादा बीना बोलाय वही, माटे ज्यां

સુધી મર્યાદા વિના બોલે છે ત્યાં સુધી પ્રભુને જાણ્યા નથી અને જ્યારે પ્રભુનું સ્વરૂપ જણાય ત્યારે પ્રભુની આગળ મર્યાદા વીના બોલાય નહીં તે ઉપર દ્રષ્ટાંત:—

એક વૈષ્ણવ તથા તેની સ્ત્રી બેડ માણસ ભગવદ્ વાર્તા કરતાં હતાં પણ તેનું ઘર સાંકડું હતું તેથી તે સ્ત્રી પુરુષ બેડ જળ શ્રીઠાકોરજીને મંદીરમાં પોઢાડીને પોતે બહાર સૂતાં હતાં કારણ કે તે એમ જાણતાં હતાં કે આપણા મોઢાની વાસ શ્રી પ્રભુજીને આવશે તેથી તે ઘરમાં સૂતાં નહીં એમ કરતાં એક દીવસે વરસાદ આવ્યો ત્યારે શ્રીઠાકોરજીએ આજ્ઞા કરીને ઘરમાં સુવ-રાવ્યા ત્યારે ઘરમાં સૂતા. માટ એ રીતે એ વૈષ્ણવને પ્ર-ભુની મર્યાદા આવી. અને તું તો પ્રભુને જાણતો નથી. વઠી તને પ્રભુની મર્યાદા પણ આવતી નથી અને વઠી તું કહે છે કે હું પ્રભુની સેવા કરું છું તે તું વીચાર કર કે આ સર્વે પદાર્થ પ્રભુના ઉપજાવેલા છે. જો જલ ન હોત તો તું નહાત શેનાથી ? અને જો વસ્ત્ર સામગ્રી

ન હોત તો તું નહાઈને શું કરત ? તો વસ્ત્ર સામગ્રી તો
 પ્રભુનીજ પાસે રહે છે અને તું તો પ્રભુની સેવામાર્થી
 બહાર નીકળી આવે છે. માટે સર્વે વસ્તુ પ્રભુની છે અને
 તું કહે છે કે હું પ્રભુની સેવા કરું છું તે તો તું કેવળ
 છોટું બોલે છે કેમકે સર્વેના કર્તા તો એક પ્રભુજ છે.
 અને તું તો પોતાને કર્તા માને છે. માટે પોતાને કર્તા
 છોડીને ક્ષણ ક્ષણ એમ વિચાર કરવો કે સર્વેના કર્તા
 તો એક ભગવાન છે. તો કામ થાય. વળી જાણવું જે
 મારાથી મુંડો કોઈ નથી આ પ્રાણી માત્ર સર્વે ભગવદ્
 રૂપ છે. અને હું તો એક મહા નીચ છું, એવી નીરંતર
 ભાવના કરવી અને નીચથી નીચ થઈને રહેવું અને એક
 પ્રભુનો દ્રઢ આશ્રય કરવો, તથા સર્વના કર્તા પ્રભુને
 માનવા. કેમકે પ્રભુ વિના બીજું કંઈ છે નહીં. વળી
 ભગવદીને કાલના ભય થકી નીકળવું. તે કાલના
 કાલ તો પ્રભુ છે. પ્રભુ વિના બીજો કોઈ મોટો નથી.
 તેથી પ્રભુના દાસાનુદાસ થઈને રહેવું. આ જગતમાં

(૨૬)

આપણું તો કોઈ છે નહીં. અને આપણું જે માન્યું હોય તે પ્રભુને અર્પણ કરવું. તે સર્વે અર્પણ કરાય છે. કર્શ ચિંતા કરવી નહીં, એ રીતે જે સાક્ષીવત થઈને રહે તે પ્રભુજીના થઈને રહે. પછી તેણે એમ સમજવું કે પ્રભુ ગમે તેમ કરે. પછી તો ધણીને ગમે તો વાળોતર રાખે અને ધણીને ન ગમે તો પેઢો ઉપરથી ઉઠાડી મેલે, અં ગમે તો સર્વે મીલકત સોંપી દેય તેનો હર્ષ શો મનમાં કંઈ કરવો નહીં. અને ભગવદીય મરવું અવતરણી ચિંતા રાખવી નહીં. મરવાની તથા સ્વાધીધાની ચિંતા તો સંસારીને છે તેથી સંસારીને દ્રવ વહાલું છે અને ભગવદીને તો ભગવાન વહાલા છે. મા જે સંસારી છે તે પોતાની સત્તા માની બેઠા છે. પણ ભગવદીને તો સર્વ સત્તા પ્રભુના વિનિયોગ આવે તેમ કરવું એક કોડી પણ પ્રભુના વિનિયોગ વાહર જાય તેમ કરવું નહીં. ત્યારે પ્રભુજી પ્રસન્ન થાય પછી શેઠને વાળોતરનો વિશ્વાસ આવે ત્યારે તેને ડું

પેઠી ઉપર બેસાડીને સર્વ સત્તા સોંપે તેમ પ્રભુજી પળ
 ભગવદીથી કંઈ અંતર રાખે નહીં પણ તેમાં મુખ્ય વિ-
 શ્વાસનું કારણ છે માટે સર્વે વસ્તુમાંથી મન કાઢીને
 એક પ્રભુને જ વહાલા કરવા. પછી પ્રભુ વિના બીજું
 કંઈ જુવે નહિ, રાત્રીદીવસ પ્રભુની આરાધના કરે
 પ્રભુનું ચિંતવન, પ્રભુનું ધ્યાન તથા પ્રભુની સેવા, કીર્તન
 કરે અને એમ જાણે જે પ્રભુ વિના બીજો કોઈ કર્તા
 છે જ નહીં, અને જે આપણે સેવા કરીએ છીએ તે જ્યારે
 આપણા પ્રભુજીએ સત્તા મૂકી છે. ત્યારે આપણાથી
 પ્રભુની સેવા થઈ શકે છે માટે જે જીવ પ્રભુને કર્તા
 છોડીને પોતાને કર્તા માને છે તેને બહિર્મુખ જાણવો
 માટે પ્રભુ વિના બીજો કોઈ કર્તા છે જ નહીં. એમ
 નિશ્ચય જાણવું માટે સર્વે વાતમાં પ્રભુના જ વિચાર
 રાખવો, એવી રીતે જે વિચારશે તે પ્રભુજી વિના બીજું
 કંઈ દેખશે નહીં એમ જાણવું.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत नवमो संपूर्णम्.

(૨૮)

વચનામૃત ૧૦ મો.

વઠી એક દીવસે કહ્યું કે આગલ જે જે પ્રભુને પામ્યા છે તે સર્વે ભગવદીયના સંગથી પામ્યા છે, પણ પ્રભુથી કોઈ પ્રભુને પામ્યા નથી. માટે ક્ષણ એક ભગવદીયના સંગ વીના રહેવું નહીં કેમકે ભગવદીયના સંગથી પ્રભુની પ્રાપ્તિ થાય છે. પ્રભુની પાસેથી પ્રભુ નહીં રહે. એવો ભગવદીયના સંગનો મોટો પ્રભાવ છે. વઠી ભગવદીયની મંડળીમાંથી ભગવાનના ચરિત્રની સ્વરૂપ પડે કેમકે પ્રભુ પોતે પોતાના જ સ્વરૂપવતા નથી પ્રભુતો ભગવદીય દ્વારા પોતાના જ સ્વરૂપન કરાવે છે માટે એમ જાણવું જે ભગવદીય સર્વેથી મોટા છે એમ જાણીને ભગવદીનો સંગ છોડવો નહીં અને જ્યાં સુધી આ દેહમાં પ્રાણ રહે ત્યાં સુધી સેવા સ્મરણ ભાવપૂર્વક કરવું એટલુંજ કામ જાણવું.

इति श्री महुलालजी महाराजकृत वचनामृत दशमो संपूर्णम्.

વઠ્ઠી એક દીવસે કહ્યું કે આ જગતમાં સંપત્તિ-
 વાન્ કોને જાણવો? અને અસંપત્તિવાન્ કોને જાણવો?
 ત્યારે કહ્યું કે આ જગતમાં જે પ્રભુનું ભજન સ્મરણ
 કરે છે તેને સંપત્તિવાન્ જાણવા. અને જે પ્રભુને ભજતા
 નથી તેને અસંપત્તિવાન્ જાણવા. પણ આ જગતમાં
 જે દ્રવ્યવાન છે તેને કંઈ સંપત્તિવાન જાણવા નહીં.
 અને જે ભૂખે મરે તે દરીદ્રી નહીં. વઠ્ઠી આ જગતમાં
 જીવ જે જે વાળી બોલે છે તે એમ જાણવું કે તેના
 હૃદયમાં પ્રભુ અંતર્યામી વિરાજે છે તે જેમ આ જીવને
 બોલાવે છે તેમ તે બોલે છે. પણ આપણે તો કાંઈ પણ
 બોલવું નહીં. આપણે કહીશું કે વહાણું વાઈ ગયું ત્યારે
 વહાણાના દેવતા જે આધીદેવીક છે તે સ્વીજે છે. વઠ્ઠી
 કહીએ છીએ જે વરસાદ આવે છે, ટાઢ ઘણી પડે છે
 અને જ્યારે ટાઢ નથી પડતી ત્યારે કહીશું કે ઓણ
 ટાઢ પડી નહીં, વઠ્ઠી તાપ ઘણો પડે છે, આ સારું છે,

આ નરસું છે, મને ફલાણે ગાલ દીધી, ફલાણો સારું
 બોલ્યો, એ રીતે જે બોલે છે તે સર્વે સત્ય છે કેમકે તે
 પ્રભુનાં વચન છે તે તો પ્રભુરૂપ છે પણ આપણે તો
 કંઈ પ્રભુ સંબંધ વિના બોલવું નહીં. કેની પેઠે કે જેમ
 ગુરુ દત્તાત્રય એ અજગરને ગુરુ કરીને તેનું વ્રત લીધું
 જે કોઈની સાથે સંભાષણ કરવું નહીં, અને ભગવદ્
 ઇચ્છાએ જે મળે તે લેવું.

इति श्री महलालजी महाराजकृत वचनामृत एकादशमो संपूर्णम्.

वचनामृत १२ मो.

વઠ્ઠી એક દીવસે કહ્યું જે આ જગતમાં જેટલા
 જીવ છે તેને સર્વેને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી? તે
 ઉપર કહે છે કે આ જીવ દેહ આરામી છે તેથી એમ
 જાણે છે જે દેહને સુખે સુખ અને દેહને દુઃખે દુઃખ
 એમ માને છે. તે ઉપર દ્રષ્ટાંતઃ—

જેમકે આપણી સ્ત્રી આપણી સેવા ચાકરી કરે છે

ત્યારે તે આપણને પ્રિય લાગે છે અને છોકરાં પણ આપણું કામ કરે તો વહાલાં લાગે છે. વલી ઘણું દ્રવ્ય સ્વરચીને સારા સારા ઘર ચણાવે છે તે પણ આ દેહને સુખે કરે છે. અને જે દ્રવ્યનો સંગ્રહ કરે છે તે પણ પોતાના દેહને સુખે કરે છે. તે એમ જાણે છે કે આપણે વૃદ્ધ થઈશું ત્યારે સ્વાદશું. એ રીતે જે જે પદાર્થ પોતાના દેહના સુખ માટે ઉપજાવે છે તે પ્રિય લાગે છે માટે આ જીવ દેહનો સંબંધી છે તેથી તેને જન્મ મરણ છૂટતું નથી માટે કેવળ અજ્ઞાનથી દેહના સુખે સુખ માને છે. કેમકે આ દેહ તે સ્વોટો છે, નાશવંત છે તેને આ જીવ એમ જાણે છે કે સ્વાધું પીધું તે પોતાનું છે એમ જાણીને જે રીતે દેહ સુખી થાય તે સાધન કરે છે ને આત્મા તથા પ્રભુનું સુખ વીચારતો નથી માટે તેને દેહારામી જાણવા. હવે જે જીવ આત્મારામી છે તેની દેહને કોઈ મારે અથવા કાપે તો તેને દુઃખ લાગતું નથી કેમકે તેને દેહને દુઃખે દુઃખ નથી તેને તો આત્માને દુઃખે દુઃખ

છે, અને આત્માને સુખે સુખ છે. માટે તે દેહરામી કરતાં આત્મારામીને ઉત્તમ જાણવા. તે આત્મારામી કરતાં ભગવદીયને ઉત્તમ જાણવા. હવે ભગવદીય કેને કેહેવા તેનાં લક્ષણ કહે છે:—જે વસ્તુ પ્રભુ આરોગ્યા હોય તેજ લેવી. વઢી પ્રભુના પ્રસાદી શણગાર પહેરવા. તથા પ્રભુને સુખે સુખ માનવું અને પ્રભુ આરોગે ત્યાર પછી પ્રસાદ લેવો પણ તેની પહેલાં કાંઈ પણ વાંછના રાખે નહીં કેમકે તેને શ્રાધા પીધાની તથા વિષય ભોગની કંઈ પણ અપેશા નથી કેમકે આ જીવ પ્રભુથી ઉત્પન્ન થયો છે માટે જે વસ્તુ પ્રભુ આરોગે તેજ લેવી પછી કોઈ વાતની ઇચ્છા રાખે નહીં કેમ જે દેહ, ઇન્દ્રિય, અંતઃકરણ સર્વે સમર્પણ કરીને આત્મનીવેદની થયો છે માટે સર્વે વસ્તુ સમર્પણ કરીને દાસ થઈને રહેવું. પછી દાસને કોઈ વાતની ફીકર ચિંતા કરવી નહીં. પ્રભુને સુખે સુખ અને પ્રભુને દુઃખે દુઃખ માનવું. વઢી પોતાને કર્તા માનવો નહીં. કર્તા તો એક પ્રભુને જાણે ત્યારે તેનું કામ થાય.

माटे श्रीहरि विना बीजा कोइ कर्ता छे नहि. आ जीव पोते स्त्री तथा छोकरांनो धणी थइने बेठो छे एज मोटो दोष छे केमके सर्वेनो धणी तो श्रीहरि छे तेथी एओने शरणे जवुं. जे हुं कर्ता नथी एक हरिने कर्ता मानवो एम निश्चय करिने हरिनो आश्रय करवो. बीजा को-इनो आश्रय करवो नही. ते केनी पेठे जेमके श्रीआचार्यजी महाप्रभुजीना सेवक शेठ पुरषोत्तमदास तथा एक विरक्त तेनुं नाम मधुसूदन हतुं ते बे जणा एक परवतमां गया हता त्यां एक सिद्ध आवीने ते विरक्तने मणि देवा लाग्यो त्यारे ते विरक्ते कह्युं के हुं मणिने शुं करुं? मने शेर चुन जगदीश आपे छे पण आ शेठ ग्रहस्थ छे जो ते मणि ले तो तेने पूछो. पण शेठे कह्युं के जो तमने शेर चुन जगदीश आपसी त्यारे दसशेर चुन मने नहि आपे शुं ? माटे जगदीशनो आश्रय छोडीने मणिनो आश्रय कोण करे ए रीते जो प्रभुनो आश्रय राखे तो काम थाय. वळी

आ जीव गमे तेम वर्ततो होय तोपण पोताने सुखी
 मानीने वेठो छे ते कहे छे के आपणने तो जे मल्युं ते
 बरुं, ते केनी पैठे के जेम जुवारनो रोटलो मळे छे त्यां
 कहे छे, जो भाइ म्हारे छे, एवुं कोइने नथी. केमके ते
 घउंना स्वादनी खबर नथी माटे एम जाणवुं जे संतो
 षनुं मूळ ते सुख, अने तापनुं मूळ ते फल. केम
 प्रभुनी लीलानो पार नथी ते जेम जेम पुष्टिमार्गभा
 प्रभुने चाहवानो ताप थाय तेम तेम तेने वधारे प्राप्ति
 थाय. हवे जेने मकाइनो रोटलो मळे छे ते एम जाणे
 छे के मारा जेवुं सुख कोइने नथी. पण तेने बाजरी
 तथा घउंना स्वादनी खबर नथी ते केनी पैठे जेम कोइ
 निर्धन होय तेने एक हजार रुपीया मळे त्यारे ते एम
 जाणे के मने प्रभु मल्या. केमके तेने लाख रुपयाना
 सुखनो खबर नथी. तेम आ जीव भगवाननी सेवा
 करे छे ते एम जाणे छे के मने प्रभु मल्या. पण जेनी
 साथे प्रभु साक्षात् वातो करता होय तथा सानुभाव

જણાવતા હોય તો તેના સુખની શી ગણત્રી થાય ? માટે આ જીવ જો આગલ આગલ ચાલે તો તેને વધુ પ્રાપ્તિ થાય. માટે એમ જાણવું જે આ પુષ્ટિમાર્ગમાં તાપ ભાવ મુખ્ય છે. તાપ ભાવ વિના કામ થાય નહિ.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत द्वादश संपूर्णम्.

—
વચનામૃત ૧૩ મો.

હવે એક દિવસે પૂછ્યું જે આ જગતમાં જીવ માત્રને પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થતી નથી ? ત્યાં કહે છે કે આ જીવના કલ્યાણને અર્થે જ્યારે જ્યારે ભગવાન પ્રગટ સ્વરૂપ ધરીને અવતાર લે છે ત્યારે આ જીવ ભગવાનને ઓલખતો નથી. કેમકે પ્રભુ તો કૌતુકી છે. જ્યારે શ્રીરામચંદ્રજી પ્રગટ થયા ત્યારે વાંદરાની સંગાથે વાતો કરતા અને જ્યારે શ્રીકૃષ્ણાવતાર ધર્યો ત્યારે સર્વ ગોપની સંગાથે વાતો કરતા, કેવલ ગોપની સંગાથે खेलता, આવી લીલા પ્રભુ કરતા. વલી કોઈ समये

(૩૬)

ભગવાન દૈત્યની સંગાથે યુદ્ધ કરતા ત્યારે કોઈ સમે
જીતતા અને કોઈ વખત હારતા વળી શ્રીકૃષ્ણ ભગવાને
ગોકુલમાં પ્રગટ થઈને ગાયો ચરાવી તથા શ્રીગોપી-
જનની સંગાથે વિહાર-રાસાદિક લીલા કરી તો ભગ-
વાન જ્યારે એવી લીલા કરે છે ત્યારે જગતના જીવ
ભગવાનને કામી કહે છે. માટે એવા પ્રભુ તે કેમ
ઓઠાયા ? વળી જ્યારે શ્રીકૃષ્ણાવતાર ધર્યો ત્યારે
જીવ કહે છે કે ભગવાન તો ક્ષીરસાગરમાં પોઢ્યા છે
એમ જાણીને શેષશાયી જે ભગવાન તેના જસ ગાય છે
પણ પ્રગટ પ્રભુ જે શ્રીકૃષ્ણ તેને કોઈ ઓઠાવે નહીં.
પ્રગટ પ્રભુને તો એક ગોપીજનેજ ઓઠાવ્યા, બીજા
કોઈએ ઓઠાવ્યા નહીં તેમ આ સમયમાં જે પ્રભુજીએ
ઘેર ઘેર પ્રગટ સ્વરૂપ ધર્યું તે જીવના કલ્યાણ સારુ
થઈને પણ આજ કાલના જીવ એમ જાણે છે જે આ
તો ઇટલે સુધી છે. અને પ્રભુ તો દ્વાપરમાં કૃષ્ણ હતા
તે આજ પ્રભુના સનમુખ શ્રીકૃષ્ણના જશ ગાય છે.

તે પોતાને ભગવદ્ પ્રાપ્તિ થવા સારુ ગાય છે, પણ વિ-
 ઘમાન પ્રભુને પ્રભુ જાણતો હોય તો અવતારાદિકના
 જસ શા માટે ગાય ? માટે આ જીવને પ્રગટ સ્વરૂપનો
 નિશ્ચય કરવો, જે આ પ્રગટ છે તેજ પ્રભુ સાચા છે તેજ
 મારા કલ્યાણને માટે આવું સ્વરૂપ ધર્યું છે. જેમ શ્રીરામ
 તથા શ્રીકૃષ્ણ એ સ્વરૂપોએ પોતાના ભક્ત ઉપર કૃપા
 કરી, તેમ આ અવતાર ધરીને મને કૃપા કરવા પધાર્યા
 છે એમ જાણીને પ્રગટ પ્રભુનું સેવા સ્મરણ કરવું અને
 પોતાને કર્તાપણું માનવું નહીં.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत त्रयोदशमुं संपूर्णम्

वचनामृत १४ पौ.

વળી એક દિવસે કહ્યું કે આપણા સેવ્ય શ્રીઠા-
 કોરજી છે તે આનંદઘનની મૂર્તિ છે, સદા આનંદરૂપ
 છે, જેમ ઝાંડની પુતળી નખથી શીખ સુધી સરવે રસ
 રૂપ છે તેમ પ્રભુનાં અંગ સરવે રસરૂપ છે તે રસના સમુદ્ર

(૩૮)

જે ભગવાન તેનો પાર આવે નહિ એવા સેવ્ય શ્રીઠાકો રજી છે. અને તે પ્રભુના શ્રીઅંગમાં રસ ઉછલીત થઈ રહ્યો છે તેથી શ્રીઅંગને વિષે રસ ઠરી શકતો નથી તે સારુ શ્રીમહાપ્રભુજીએ સેવ્યસ્વરૂપની આગળ પાછળ તકીયા કરીને ધર્યા છે. વળી કોટાનકોટિ ભક્તમાં રમણ કરે છે. પણ તે મોહ પામતા નથી અને આ જીવ જ્યારે રસનો અનુભવ કરશે ત્યારે પોતાના શરીરનું ભાન રહેતું નથી, તેનું દૃષ્ટાન્ત કે:-

જેમકે કોઈએ દારુ પીધો હોય તે પોતાના સ્વરૂપનું ભાન જાણતો નથી ત્યારે તે સર્વ લોકોને ગાળો દે છે. કેમકે તેણે કેફ પીધાથી શરીરનું ભાન રહેતું નથી તેથી જ્યારે કેફ ઉતરશે ત્યારે તે લોકોને કહેશે કે મેં તમને સમજ્યા વિના ગાળો દીધી હશે માટે તે મારો અપરાધ ક્ષમા કરજો. પણ પ્રભુ તો રસના સમુદ્ર છે અને કોટાનકોટિ ભક્તની સાથે વિહાર કરે છે. તો પણ આપને મોહ થતો નથી પોતે તો તે વાને તેવાજ છે.

એવા પ્રભુને શ્રીમહાપ્રભુજીએ જીવને માથે પધરાવી
 આપ્યા છે. એવા રસના સમુદ્ર જે ભગવાન્ તેના એક
 રોમમાંથી કોટિ બ્રહ્માંડ પ્રગટ થયા છે તો તેના
 સ્વરૂપનું શું કહેવું માટે એવા સ્વરૂપની સેવા કરવી. સેવા
 વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થતા નથી. માટે તાપ ભાવ સહિત
 પ્રભુની સેવા કરવી પ્રભુ તો સદા આનંદ નિધાન છે,
 મોટામાં મોટા છે. સર્વના હૃદયમાં વિરાજમાન છે, સ-
 ર્વના અંતર્યામી છે, પ્રભુ રસમય છે. “રસો વૈ સઃ” એવા
 છે માટે તેમને કંઈ ખબર નથી એમ ન સમજવું. આ જીવ
 જે કર્મ કરે છે તે પ્રભુ જાણે છે. કેમકે પ્રભુનો સર્વના
 સાક્ષી રૂપ છે. વળી સર્વ રૂપ મટીને એકલા થઈને રહે
 છે અને એકલામાંથી સર્વ રૂપ પળ થાય છે એવા સમર્થ
 એ પ્રભુ છે.

વળી ત્યાં પૂછ્યું જે મહારાજ, એટલી વધી સર્વત્ર
 હરિની ભાવના શા વાસ્તે કરવી પડી ? જે આ સ્વરૂપ
 તો સેવ્ય ભગવદ્ રૂપ છે. ત્યારે કહ્યું જે આ જીવ મંદ

मागी छे तेथी प्रभुनी भावना केवी रीते करी शके मा
 ज्यां सुधी प्रभुनुं स्वरूप जाण्युं नथी त्यां सुधी प्रभुन
 भावना करवी, अने प्रभुनुं स्वरूप जाण्या पछी सेव
 करवी स्वरूप जाण्या विना सेवा करवी नहि.

इति श्री मङ्गलालजी महाराजकृत वचनामृत चतुर्दश संपूर्णम्.

वचनामृत १५ मो.

एक दिवसे पूछ्युं जे महाराज अमने भगवदीय
 उक्षण कहो त्यारे कहे छे के भगवदीय तो ते
 रहेवाः—जेणे पोतानो स्वार्थ जीत्यो छे, अने जे
 वार्थ रह्यो छे ते संसारी जाणवा ते उपर दृष्टांतः—

जेमके दधिचि ऋषि पासे देवताओए आवी
 मना शरीरनुं अस्थि माग्युं त्यारे दधिचि ऋषिए दे
 नो त्याग करी पोताना शरीरनुं हाडकुं देवताओ
 ण्युं. अने पोते शरीरनो त्याग कयों. जेणे जीववान
 ण आशा राखी नही माटे तेनुं नाम भगवदीय.

(૪૧)

દેવતા પોતાના સ્વાર્થને લીધે માગવા આવ્યા તેને સં-
સારી જાણવા. કેમકે વૃત્રાસુરને મારવા સારુ તથા
તુચ્છ પદાર્થ એવું જે સ્વર્ગનું રાજ્ય તે ભોગવવાને અર્થે
દેવતાએ દધિચિ ઋષિ પાસે શરીરનું અસ્થિ માગ્યું હતું.
એ રીતે ભગવદીય પાસે માગ્યું તો આપ્યું. માટે ભગવ-
દીય પાસે પ્રાણ માગે તો પ્રાણની પળ ના પાડે નહીં
તેનું નામ ભગવદીય કેમકે પ્રાણની પછવાડે સર્વે પ-
દાર્થો રહ્યા છે.

इति श्री मट्टलालजी महाराजकृत वचनामृत पंचदश संपूर्णम्.

વચનામૃત ૧૬ મો.

વળી એક દિવસે કહ્યું જે આ જીવ પોતાને કર્તા
માને છે તથા તે બંધન પામે છે માટે તેનું નામ અવિદ્યા
કહીયે. માટે જ્યારે હરિ કર્તા માને ત્યારે બંધન થાય
નહીં અને ભગવદ્ ઇચ્છાએ જે પ્રાપ્ત થાય તેમાં નિર્વાહ
કરવો તથા ભગવદ્ ભજન કરવું. ત્યારે ત્યાં પૂછ્યું જે

भक्ति ते शुं ? त्यारे त्यां कहे छे के श्रीठाकोरजी उपर
 प्रीति उपजे तथा स्नेह उपजे अने आ जगत उपर
 वैराग्य उपजे तेनुं नाम भक्ति अने सर्व वातमां भगवद्
 इच्छा माने जो गमे एटलुं कष्ट आवी पडे तोपण श्री
 ठाकोरजीनी सेवामांथी मन चलायमान थाय नही.
 पाशेर नवटांक जे मळे तेमां निर्वाह करे अने प्रभुनी
 सेवा छोडे नही. वळी बीजा कोइनी पासे सेवा करावे
 नही ते सेवानुं स्वरूप केवुं छे ते उपर दृष्टांतः—के जेम
 श्रीगिरिधरलालजीने लीलामां पधारवानी इच्छा थइ ते
 समये नेत्रमां जल आवी गयां त्यारे श्रीहरिरायजीए
 पूछयुं के महाराज केम छे. त्यारे श्रीगिरिधरलालजीए
 कह्युं के माराथी श्रीद्वारकांनाथजीनी जलनी सेवा तथा
 चुननी सेवा थइ नथी केमके ए सेवा तो श्रीवल्लभकुलमां
 बने नही ए तो वैष्णवने घेर जन्म होय तो बने माटे
 मारो जीव सेवामां रह्यो छे. ए रीते श्रीगिरिधरलालजीए
 कह्युं. माटे एवुं सेवानुं स्वरूप जाणीने बीजा कोइनी

पासे सेवा करावे नही. ए रीते दिनप्रतिदिन सेवामां भाव वधतो जाय तेनुं नाम सेवा जाणवी.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत सोळसुं संपूर्णम्.

वचनामृत १७ मो.

प्ली एक दिवसे पूछ्युं जे तामस भक्ति ते शुं ?
 त्यां कहे छे के जीव आखो दिवस क्रोधमां फर्या करे,
 कोइनुं बोल्युं गमे नहि, करे थोडुं न कहे घणुं, तथा
 कोइनी मोटाइ देखी शके नहि तेनुं नाम तामस भक्ति,
 हवे कहे छे के ज्यां सुधी नवधा प्रकारनी भक्ति होय
 त्यां सुधी प्रभुनी प्राप्ति थाय नहि अने ज्यारे दशमी
 भक्ति प्राप्त थाय त्यारे तेने भगवत्प्राप्ति थाय. हवे ते
 भक्तिनुं स्वरूप कहे छे. अहर्निश भगवानना चरणार-
 विंदमां स्नेह रहे, निमिष मात्र पण मन चलायमान
 थाय नही ने श्रीठाकोरजीनी सेवा करे ते एम जाणे
 जे हं करतो नथी अने सेवाना फलनी इच्छा राखे नही

માટે જો પોતાને કર્તા માને તો કામનાં રહે પણ એ તો અકર્તા છે તેથી એમ જાણે છે તો તેવાને ભગવદ્લીલાની પ્રાપ્તિ થાય. માટે એમ સમજવું કે જેને કોઈ પદાર્થની ઇચ્છા હોય તેના ઉપર પ્રભુ ધીરજે છે પ્રભુ એમ જાણે છે કે જે જીવે મારું સ્વરૂપ જાણ્યું નહીં માટે એ ઓટો છે અને જે ભગવદીય છે તે તો એમ જાણે છે કે અહો ! પ્રભુજી મને તો જન્મોજન્મ સેવા કરાવજો. પણ તેને બીજી કંઈ વાસના ઉપજે નહીં તેને તો એક શ્રીઠાકોર-જીમાં પ્રીતિ છે તેથી તેને બીજું કંઈ ગમતું નથી. વળી ભગવદીય એમ જાણે છે કે પ્રાણી માત્રના હૃદયમાં ભગવદ્ વિરાજે છે એમ જાણીને સર્વે પ્રાણી માત્રમાં દયા રાખે છે. વળી જીવ માત્રમાં કોઈને મોટો જાણે નહીં, મોટા તો એક શ્રીઠાકોરજીને જાણે. પોતાને સર્વનાથી હલકો જાણે. તેને સર્વોપર ભગવદીય કહીયે.

વળી ભગવદીય કેવા છે કે શ્રીશુકદેવજી જેવા કે જેમને ભગવાનના જસ પ્રિય છે. માટે જે કોઈ પ્રભુ-

ના જસ ગાય છે તેનેજ પ્રભુ ઘણા પ્રિય લાગે છે તેને
 પ્રાણથી પણ પ્રિય લાગે છે. માટે પ્રભુના જસ ઉપર ભાવ
 રાખવો. તેથી કરીને સારસ્વત કલ્પના જે શ્રીઠાકોરજી
 શ્રીપૂર્ણપુરુષોત્તમ તેમની પ્રાપ્તિ થાય. પછી પ્રભુજી
 ભક્તને પોતાના જેવો કરે, પોતાનો મિત્ર કરીને
 પોતાનો વૈભવ આપે, તથા અષ્ટ સિદ્ધિ આપે. પણ જે
 ભગવદીય છે તે તો કંઈ લેતા નથી તે તો ભગવાનની
 સેવા તથા ભગવાનને પુરુષાર્થ માને છે એમ જાણીને
 સેવા ભજન શ્રદ્ધાપૂર્વક કરવું અને બીજા કોઈનો આ
 શ્રય કરવો નહીં. ભગવદ્દેવતા જે મળે તેમાં નિર્વાહ
 કરવો. વળી કોઈનો દોષ જોવો નહીં સંતોષ રાખવો
 અને સેવા ભજનમાં પોતાને કર્તા માનવો નહીં અને વળી
 હાથ જોડીને એમ કહેવું કે હે પ્રભુ ! હું તો મહા નીચ
 છું. પાપીમાં પાપી છું, પણ હું આપની શરણ છું હવે
 જેમ આપની દેવતા આવે તેમ કરો. સારી કૃતિ સામે
 જોશો નહીં એમ મન, વચન, અને કર્મ વડે આધીન

ચઇ રહેવું એવો ભાવ રાખવો. ત્યારે પ્રભુને દયા આવે
ત્યારે આ જીવનું કામ થાય. કેમ જે પ્રભુતો દયાનિધાન
છે તેથી દીનભગવદીય પ્રભુને વહુ પ્રિય લાગે છે.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत सप्तदशमो संपूर्णम्.

वचनामृत १८ मौ.

વળી એક દિવસે કહ્યું કે જીવ સેવા ભજન કરશે
પણ મન લૌકિકમાં રાખશે તો તેથી લોક રીણશે પણ
પ્રભુ નહીં રીણે માટે જો પ્રભુને પ્રસન્ન કરવા હોય તો
લૌકિક કામના છોડીને સેવા કરે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય.
જે રીતે ભક્તિમાર્ગ તો અતિ દુર્લભ છે. ભક્તિ કેને કહેવી?
તો કહે છે કે ગજેન્દ્રને ઝુંડથી છોડાવ્યો. તે કંઈ ભક્તિ
નહીં. વળી દ્રૌપદીનાં ચીર પૂર્યાં તે પણ ભક્તિ નહીં.
અર્જુનના સારથી ચઇને રથ હાંક્યો તે પણ ભક્તિ નહીં.
શ્રી જસોદાજીજી દામણે બાંધ્યા અને ભાગ્યા ને મૃતિકા

खाइने चौद ब्रह्मांड देखाड्या ते पण भक्ति नही, वळी
 ज्यारे इंद्रकोप थयो त्यारे गोपगोपीओए कह्युं के अमारी
 रक्षा करो त्यारे श्रीठाकोरजीए गिरिराज धारण करीने
 सर्वेनी रक्षा करी ते पण भक्ति नही वळी श्रीयमुनाजीए
 श्रीठाकोरजीना चरणस्पर्श करवानो मनोर्थ कयों तेथी
 जल उंचां चड्यां त्यारे श्रीवसुदेवजीने डर लाग्यो त्यारे
 श्रीठाकोरजीए चरणस्पर्श कराव्या त्यारे श्रीयमुनाजीए
 मार्ग दीधो ते पण भक्ति नहि वळी अंतर्धान ली-
 लामां गोपीजनो विप्रयोगमां वनवनमां डोल्यां ते
 षण भक्ति नही. माटे ज्यां सुधी निरुपाधि प्रीति उपजे
 नही त्यां सुधी भक्ति जाणवी नही. त्यां पूछ्युं जे
 महाराज भक्तिनुं स्वरूप केवुं छे ते कहो. त्यां कहे छे
 के आ देहने अहंता ममता लुटे, तथा हूं ने मारुं मटे,
 त्यार पछी निरुपाधि प्रीति उपजे, तथा भक्ति करे, जेमां
 कशी चातनी कामना छे नही. एक प्रभुना चरणार-
 विंदनी कामना राखे. पोताने अर्थे कंड पण मनोरथ

करे नही; अहर्निश भगवत्सेवा, भगवद्भजन कर्या
करे, पोताना उद्धारनी कामना राखे नही, केवल प्रभु-
नुंज सुख विचारे, देह धर्यानुं कार्य तो एक सेवाज छे
एम माने, बीजी कोइ बात हृदयमां आवे नही,
सर्वे वासना रहित सेवा करे, त्यारे प्रभु प्रसन्न थाय
एवुं भक्तितनुं स्वरूप छे.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत अष्टादशमो संपूर्णम्.

वचनामृत १९ यो.

हवे एक दीवस दिक्षिते पूछ्युं जे महाराज आजीव
सेवा करे छे, स्मरण करे छे पण तेने हुं ने मारुं मटतुं
नथी त्यारे तेने भगवत्प्राप्ति क्यांथी थाशे ? त्यां कहे छे
के जे कोइ श्रीठाकोरजीनुं स्वरूप जाणाने सेवा करशे
तेने प्राप्ति थाशे. वळी आ पुष्टिमार्गने विषे ताप भाव
मुख्य छे ते तापभाव केने कहेवो ते उपर दृष्टांतः—

जेमके कोइ स्त्रीनो पति परदेशमां गयो होय तो

तेनी स्त्री घणो बिरह ताप करे छे. के हवे मारो पति
 थ्यारे आवशे. एम करतां करतां केटलाक दिवसमां
 तेनो पति घेर आव्यो पण पोतानी स्त्री साथे कंड बोले
 नही थ्यारे ते स्त्री कहे छे के मारा पति गाम गया हता
 थ्यारे तो शुं करीए पण हवे आव्या छे तो पण मारी साथे
 गोलता नथी. ते बोल्या विना केम रहेवाय ? हुं दुःख
 कोने कहूं, माट आ जीव्याथी तो मरवुं भलुं. आ मारा
 अंतरना दुःखनी बात कोने कहूं. मने तो खावुं पीवुं
 कंड भावतुं नथी, मारा पति हाथ आव्या पण में
 रोगव्या नही. एम कहे छे. थ्यारे तेनी साथण कहे छे
 ह बाइ ! तारो पति तारी साथे बोलतो नथी तेनी अमने
 की खबर पडे ? हुं जाणुं छुं के ए जीव्याथी तो मुवा
 ला. ए रीते ए लौकिक धणी उपर एवो भाव राखे छे
 ण आ धणी तो चौदलोकनो नाथ छे ने ते जन्म ज-
 मनो पति छे, बली ते प्रभु केवा छे के जेना एव
 ममांथी कोटी कोटी ब्रह्मांड उत्पन्न थया छे. तो एव

ધળી ઝ્યારે આપળી સાથે બોલે નહી, ચાલે નહી. તો તેમના તરફનો તાપ કોઈ જીવને થતો નથી એ વાત બહુ ટોટી છે. માટે તાપ ભાવ સર્વથા જોડે. આ માર્ગમાં તો તાપ ભાવ મુખ્ય છે માટે જેના ઉપર શ્રીમહાપ્રભુજી પ્રસન્ન થાય છે તેને તાપ ભાવનું દાન કરે છે.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत एकोनविंशतितमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૨૦ મો.

હવે એક દિવસે પૂછ્યું જે મહારાજ પુષ્ટિમાર્ગના શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ કહો. અને મર્યાદામાર્ગના શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ કહો. પુષ્ટિમાર્ગના શ્રીઠાકોરજી કેવા છે કે જેમ કોઈ પોતાના છોકરાને ઘરમાં રમાડે છે અને મુખચુંબન કરે છે અને અતિ દીનતાએ કરીને બોલે છે અને જેમ ઘેલો થઈ જાય તેમ છોકરાની સાથે બોલે છે ત્યારે તેને પોતાના શરીરનું ભાન રહેતું નથી તો એવા ભાવે કરીને પુષ્ટિમાર્ગના શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ જાણવું.

हवे मर्यादा मार्गना श्रीठाकोरजीनुं स्वरूप
 कहे छे के तेज पुरुष ज्यारे राजानी सभामां जाय छे
 त्यारे पोताना छोकराने खीजे छे के तमे अहिं केम
 आव्या ? एम बोले छे तेनुं कारण के त्यां तेने मर्यादा
 आवे छे माटे ए रीते मर्यादा मार्गना श्रीठाकोरजीनुं
 स्वरूप जाणवुं.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत विंशतितमो संपूर्णम्.

वचनामृत २१ मो.

वळी एक दिवसे कह्युं जे श्रीठाकोरजीने अन्य
 देवनुं भजन गमतुं नथी. तथा वैष्णवनो द्रोह गमतो
 नथी त्यां पूछ्युं जे अन्यनुं भजन ते शुं ? त्यां कहे
 छे के श्रीठाकोरजी वीना कोइनो आश्रय करवो नही
 केसके अन्याश्रय प्रभुने सर्वथा गमतो नथी. त्यां वळी
 रामजीए पूछ्युं जे महाराज तमे कहो छो के अन्या-
 श्रय तथा वैष्णवनो द्रोह न करवो पण हे महाराज!

(५२)

प्रभु वीना कोइने जाणतो नथी ते अन्याश्रय केम
करे ते कहो ? अने वैष्णवनो द्रोह ते शुं ? त्यां कहे
छे के कृष्ण विना बीजुं कंड जोवुं तेज अन्याश्रय. माटे
ते अन्याश्रय न करवो तथा वैष्णवनो द्रोह पण न
करवो वळी त्यां कह्युं के प्रभु कोणे जोया छे ? तों
कहे के शीवजी, ब्रह्माजी, नारदजी, सनकादिक, भर-
तजी, शुकदेवजी, ए सर्वे मोटा छे पण सर्वोत्तम प्रभुने
जाणता नथी तो बीजानी शी वात कहिये. सनका-
दिक छे कोइ समय समाधीमां बेसे छे तयारे घडी बे
घडी सर्वात्म भावे करीने प्रभुने देखे छे बीजा कोइ
जाणता नथी. घणुं तो शुं कहिये पण सर्वात्मभाव
थवो बहु कठण छे अने प्रेमजीए एटली सेवा
श्रीनाथजीनी करी पण श्रीवल्लभकुळनी कानी तेणे
राखी नही.

इति श्रीमद्गुलाबजी महाराजकृत वचनामृत एकविंशतितमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૨૨ મો.

વઠી એક દિવસે કહ્યું કે “રાઈ જેટલી સેવાનું ફલ મેરુ સમાન પ્રભુ માને છે” પણ રાઈ જેટલી સેવા તે શું? તે આપણે જાણતા નથી તે તો સર્વ પ્રભુને હાથ છે. પ્રભુ રાઈનો મેરુ કરે તો થાય અને મેરુનો રાઈ કરે તો પણ થાય એવા સમર્થ છે. માટે પ્રભુનીજ સેવા કરવી તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય માટે જે રીતે પ્રભુ પ્રસન્ન થાય તે કરવું. હવે એક દિવસે નારદજીએ બ્રહ્માજીને કહ્યું કે મહારાજ તમે તો પ્રભુ છો. ત્યારે બ્રહ્માજીએ કહ્યું કે પ્રભુ તો બીજા છે, ત્યારે નારદજીએ પૂછ્યું કે બીજા પ્રભુ તે કયા? તો બ્રહ્માજી કહે છે:— પ્રથમ તો ૧ અંડ થયું, તેમાંથી એક વૈરાટ થયું, અને વૈરાટ તેજ રૂપ ભગવાન છે, અને તેના નામીકમલમાંથી હું થયો છું. વઠી તે પ્રભુ સાક્ષી થઈને જોવાવાળા છે તે વૈરાટમાંથી આ જન્મત પ્રગટ થયું છે. આ જગતને પ્રભુ જેમ નચાવે તેમ નાચે છે, સર્વના કર્તા તો પાતે છે

अने ते प्रभुने पाप तथा पुन्य कंइ लागतुं नथी. जेम के चौदलोकमां आकाश जेम व्यापक छे तेम भगवान पण सर्व व्यापक छे तेथी तेनुं अजवाळुं सर्व ठेकाणे थइ रह्युं छे. जेमके स्ह्वारे सूर्य उगशे त्यारे सहु कोइ देखशे ने सूर्य उग्या पछी जेने जेवां कर्म करवां होय ते तेवां कर्म करे छे. तेमां कोइ पाप करे छे कोइ पुन्य करे छे ते पाप ने पुन्य सूर्यना प्रकाशथी थाय छे पण ते सूर्यने लागतुं नथी. तेम प्रभुने पण कंइ पाप के पुन्य लागतुं नथी. माटे जे जेवां कर्म करशे ते तेवां कर्म भोगवशे जे पुन्य करशे ते सारुं पामशे ने पाप करशे ते नरसुं पामशे पण प्रभुने तो कंइ लागतुं नथी. त्यां पूछ्युं के आ जगत्मां कया प्रभुनी सेवा करवी, तथा केनुं स्मरण करवुं, त्यां कह्ने छे के, भजवाना तो प्रभु न्यारा छे ते तो सर्वोपर छे वळी ते प्रभु कोइना हाथमां आवे एम नथी, जो कोटान-कोटी साधन करे तो पण तेनो पार पमातो नथी.

ત્યા વળી પૂછ્યું કે એવા પ્રભુની પ્રાપ્તિ કેમ થાય ? ત્યાં
 કહે છે કે, અહરનીશ એ સ્વરૂપમાં વિકલ રહે તે કેવી
 રીતે કે પ્રભુના વિરહમાં પોતાનું અનુસંધાન રહેતું નથી.
 એમ સદાકાલ તાપયુક્ત રહે તો પ્રભુને દયા આવે.
 પણ જ્યાં સુધી એવો ભાવ આવે નહીં ત્યાં સુધી પ્રભુ
 પ્રસન્ન થાય નહીં. વળી આ જીવ એમ જાણે કે હું
 કથા સાંભળીને જ્ઞાની થઈને પ્રભુને પ્રસન્ન કરું પણ એ
 રીતે પ્રભુની પ્રાપ્તિ થાય નહીં. ત્યાં વળી પૂછ્યું કે પ્રભુ
 કેવા જીવ ઉપર પ્રસન્ન થાય છે ત્યાં કહે છે કે જે
 જીવ એમ જાણે કે હું તો મૂર્ખ છું, એવું સમજીને
 અણસમજુ થઈને રહે અને મનમાં વિરહ ભાવના રાખે
 કે પ્રભુજી મને ક્યારે મળશે હું તો કંઈ સમજતો નથી
 હું કંઈ પ્રભુને જાણતો નથી અને જે મોટા ભગવદી
 છે તેને તો પ્રભુ મળ્યા છે પણ મારે પ્રભુ મળવાની શી
 આશા ? એ રીતે દીન થઈને નિરાશ થાય તથા નિરંતર
 વિરહભાવના કરે ત્યારે એવા દીન જીવ ઉપર પ્રભુ

કૃપા કરે માટે જ્યારે પ્રભુને દયા આવે ત્યારે કામ થાય.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत बावीशमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૨૩ મો.

વઠ્ઠી એક દિવસે કહ્યું જે આ પ્રાણીમાત્રમાં ભગ-
વાનનું તેજ રહ્યું છે તે કેવી રીતે? કે જલમાંથી જીવ
થાય છે, પૃથ્વીમાંથી જીવ થાય છે, આકાશમાંથી જીવ
થાય છે, સ્ત્રીઓમાંથી જીવ થાય છે એમ કીડીથી બ્રહ્મા
પર્યંતની ઉત્પત્તિ જાણવી. વઠ્ઠી જેમ સૂર્યના ઊગવાથી
પ્રકાશ થાય છે તેમ પ્રભુ પોતા પાસે પળ છે ને જગ-
તમાં પળ છે. સૂર્યનું તો એક દૃષ્ટાંત છે. હવે આ સર્વ
જગત પ્રભુના વૈરાટમાંથી ઉત્પન્ન થયું છે તે પ્રભુની
ઇચ્છામાં આવે ત્યાં સુધી રાખે અને ઇચ્છામાં આવે
ત્યારે પ્રલય કરે એ સર્વ પ્રભુનો વિલાસ છે જે સંસારી-
જીવ છે તેને તો સંસારજ ફલ છે પળ તેમાં જે સુકૃત્ય
કરે તે પિતૃલોકને પામે છે. વઠ્ઠી તે કરતાં શાળા,

યજ્ઞાદિક કરે તો તે દેવલોકને પામે, હવે જે મર્યાદા માર્ગના જીવ છે તે પોતાના દેહને કષ્ટ આપે છે અને આત્માનું સુખ વિચારે છે. પણ પુષ્ટિમાર્ગીય જીવ છે તે તો કેવલ પ્રભુનું જ સુખ વિચારે છે. પોતાની દેહ તથા આત્માનું સુખ વિચારતા નથી એમ જાણીને પુષ્ટિમાર્ગીયે સદા વિરહતાપ કરવો. વિરહ કરતાં પોતાની દેહ સુકાઈ જાય જેમ મર્યાદામાર્ગીનો દેહ સાધન કરતાં સુકાઈ જાય તેમ પુષ્ટિમાર્ગીનો દેહ વિરહ કરતાં સુકાઈ જાય તો પણ પ્રભુ ઉપરનો સ્નેહ એવો ને એવો રહે તેનું નામ પુષ્ટિમાર્ગીય ભગવદીય જાણવા.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत त्रैवीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २४ मो.

વળી એક દીવસે કહ્યું જે પોતાના સેવ્ય સ્વરૂપ શ્રીઠાકોરજીનું સ્વરૂપ કેવું છે તે સ્વરૂપને વિષે

પ્રતિમાની ભાવના કરવી તે કેવી રીતે કે જ્યારે શ્રીઠા-
 કોરજી અનોસર થાય ત્યારે સેવા તથા ચરણસ્પર્શની
 ભાવના કરવી તેનું નામ પ્રતિમાની ભાવના જાણવી.
 પણ જેને સ્વરૂપને વિષે કંઈ ચિંતવન રહે નહીં તે પ્રતિ-
 માનો ભાવ નહીં. પ્રતિમાના ભાવનો સાક્ષી કોને જા-
 ણવો ? ત્યાં કહે છે કે તેનું મન છે તેજ સાક્ષી છે.
 માટે જે પોતાના મનને નિશ્ચય કરશે તે પ્રતિમાનો
 ભાવ જાણશે માટે જે કોઈ શ્રીઠાકોરજીને રસમય
 જાણીને સેવા કરશે તો તેનું કામ થશે માટે પ્રભુ ઉપર
 સ્નેહ રાખવો વળી પ્રભુના જસ ગાવા, જે કોઈ પ્રભુના
 જશ ગાય છે તેને આનંદ આવે છે પછી તે જીવ ધર્મ
 સહિત પ્રભુના જસ ગાતાં ગાતાં વિરહ કરીને પછી
 રુદન કરે છે પછી તે જીવ ધર્મ છોડીને ધર્મી જે ભગ-
 વાન તેને પામે છે. વળી આ જીવ કથા સાંભળતાં
 આનંદ પામે છે તે ધર્મ સહિત કથા સાંભળતાં સાંભ-
 લતાં પછી વિરહતાપ કરીને રુદન કરે વળી આ જીવ

સેવા કરીને આનંદ પામે છે તે ધર્મ સહિત સેવા કરતાં
કરતાં વિરહતાપ કરીને રુદન કરે છે તે એમ જાણે
જે મને પ્રભુ ક્યારે મળે, અને પ્રભુ ક્યારે કૃપા કરે,
ત્યારે તે જીવ ધર્મી જે ભગવાન તેને પામે. ત્યાં વઢી
પૂછ્યું જે ધર્મ તે શું અને ધર્મી તે શું? ત્યાં કહે છે કે
ધર્મી તે પુરુષોત્તમ અને ધર્મ તે તેને રહેવાનું મંદીર
જાણવું.

इति श्री महुकालजी महाराजकृत वचनामृत चोवींशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २५ मो.

વઢી એક દીવસે કહ્યું જે આ જગતને મુકો ને
દેવ્ય દ્રષ્ટિથી ભગવાનને જુવો કેમકે પ્રભુને કપટભાવ
મતો નથી ત્યાં કહ્યું કે કપટ તે શું? ત્યાં કહે છે
કે આ સર્વે વસ્તુ પ્રભુની ઉપજાવેલ છે પણ તેનો મા-
ત્રિક આ જીવ થઈને બેઠો છે તેથી કરીને પ્રભુ પ્રસન્ન
નથી તું વીચારકર કે જ્યારે તું આવ્યો છે ત્યારે

एकलोज आव्यो हतो अने जइश त्यारे पण एकलोज जइश तारी साथे कोइ पण आवशे नही तो पछी तारो कोण धणी थशे? माटे तें जे पोतानुं मान्युं छे ते सर्वे भगवानने अर्पण कर तो प्रभु प्रसन्न थशे केम के आपणो आत्मा भगवानने सोंपीए ने जे पदार्थ आपणी पासे होय ते सोंपीए त्यारे काम थाय. वळी स्वभाव पण शील राखवो तो प्रभुजीने गमे माटे जो आत्मा सोंपीए ने आत्म संबंधी वस्तु न सोंपीए तो प्रभुजीने गमे नही केमके एक सुजातीथी बने नही वे सुजातीथी बने. एम जाणीने प्रभूथी कपट राखवुं नही. केमके प्रभूने कपटभाव गमतो नथी प्रभूने तो शुद्ध भाव गमे छे. बोलवुं साचुं ने आचरवुं खोटुं तेथी कंइ प्रभू प्रसन्न थता नथी.

इति श्री महलालजी महाराजकृत वचनामृत पंचविंशमो संपूर्णम्.

વઢી એક દીવસે કહ્યું જે આ જગત માત્ર પ્રભૂની લીલા છે માટે આ જગત પ્રભૂની લીલા જાણે તેનું નામ ભગવદીય. માટે મોટા ભગવદીય છે તે તો આ જગત પ્રભૂની લીલા માને છે. શ્રીશુકદેવજી તથા નારદજી આદિ લઈને જગતની લીલા જુવે છે તેઓ તો સર્વે આ જગતમાં ભગવાનને જુવે છે. શ્રીભગવાને રાસાદિક લીલા કરી તેને ભગવદીયે તો ભગવાનની લીલા જાણી પણ શીશુપાલાદિક જે અસુર હતા તેણે કહ્યું કે કૃષ્ણ તો કામી છે, અને ભગવદી ભગવાનની લીલા ગાય છે અને આપણને તો લૌકિક દ્રષ્ટિથી વિપરીત લાગે છે પણ પ્રભૂની તો સર્વે લીલા છે તે કેની પેઠે તેનું દ્રષ્ટાંતઃ—જે લૌકિકમાં કોઈનો વિવાહ થાય છે ત્યારે વેવાઈને ફટાણામાં ગાળો દે છે. હાંસી, મશ્કરી કરે છે તે સર્વ મીઠી લાગે છે. પણ તે ગાળો કંઈ મીઠી નથી લાગતી તેનો સ્નેહ મીઠો લાગે છે. પણ જો કોઈ

દ્વેષથી ગાળો દે તો ક્રોધ ઉપજે છે તેમ પ્રભૂની તો
 સર્વે લીલા છે તે લીલામાં જે સ્નેહ રાખે તેનું નામ
 ભગવદીય. અને જેને દ્વેષ આવે તેને આસુરી જાણવા.
 પ્રભૂની તો એ વેડ લીલા છે એમ જાણે ત્યારે પ્રભૂજી
 પ્રસન્ન થાય.

इति श्रीमद्भुक्तलजी महाराजकृत वचनामृत छवीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २७ मो.

વઠી એક દીવસે કહ્યું કે જ્યારે બલ્લદેવજીને ભગ-
 વાને રાસ રમાડ્યા ત્યારે ત્યાં દૈત્ય આવ્યો તે ભક્તને
 હરી ગયો તે ભગવાને જાણ્યું તેથી દૈત્ય પાસેથી ભક્તને
 મૂકાવ્યા અને દૈત્યને માર્યો. હવે જે ભક્તને દૈત્ય હરી
 ગયો તેનું કારણ એ છે જે તે ભક્તનો ભાવ અનન્ય હતો
 તેથી તેને દૈત્ય હરી ગયો. માટે ભગવદીને અનન્ય
 ભાવ રાખવો. વઠી કહ્યું કે શ્રીકૃષ્ણ જે શ્રીપૂર્ણપુરુ-
 ષોત્તમ છે તેની પ્રાપ્તિ શ્રીમહાપ્રભુજીની કૃપાથી થાય છે.

श्रीभगवानना बीजा अवतार तो घणा थया छे. जेटला भगवानना मस्तकना केश छे तेटला भगवानना अवतार छे पण ते कोइथी भगवद् प्राप्ति थाय नही.

वली पूछ्युं जे महाराज महाभारतमां जेने भगवाने मार्या तेने वैकुण्ठनी प्राप्ति थइ ते तो ठीकज थइ पण केटलाकने अर्जुने मार्या छे अने केटलाकने भीमे मार्या छे अने केटलाकने बलदेवजीए मार्या छे पण ते सर्वेने पोताना लोकनी प्राप्ति थइ, सर्वेने वैकुण्ठ मल्युं तेनुं कारण शुं तो कह्युं के ते बधाने भगवाने मार्या छे बीजानुं तो एक निमित्त मात्र छे “ निमित्त मात्रं भव सव्य साचिन् ” तेथी पोताना लोकनी प्राप्ति थइ एम जाणवुं.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत सत्तावीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २८ मो.

वली एक दीवसे पूछ्युं के जे काम आपणे म-

નમાં ધરીએ છીએ અને તે સિદ્ધ થાય છે ત્યારે આપણે
 માનીએ છીએ કે આપણું ધાર્યું થયું. ને જો ધાર્યું ન
 હોય તો થાય નહીં. પણ જે કામ આપણે ધાર્યું ન હોય
 તે કામ થાય છે તેનું કારણ શું ? ત્યાં કહે છે આપણું
 ધાર્યું તો કંઈ પણ થાય નહીં. સર્વે પ્રભુનું ધાર્યું થાય છે.
 હવે કહે છે કે જેટલા પ્રભૂના અવતાર થયા છે પણ
 તેના પ્રાગટ્ય સમયમાં કોઈ પ્રભૂનું સ્વરૂપ જાણતું નથી
 માટે જો પ્રભૂ કૃપા કરે તો સ્વરૂપ જણાય નહીં તો પ્ર-
 ભૂનું સ્વરૂપ જણાય નહીં. કેમકે પ્રભૂને વિષે વિરુદ્ધ ધર્મ
 છે. કેવી રીતે કે જ્યારે શ્રીયશોદાજીને ઘેર પ્રગટ થયા
 ત્યારે પ્રભૂ સાધારણ બાળકની પેઠે ક્રીડા કરે જો સ્તન
 પાન કરાવે તો કરે, નહીં તો રુદન કરે. વઢી સ્તનપાન
 કરતાં બગાસાં ખાય છે અને મૃતિકા खाइने चौदलोक
 मुखમાં દેખાડે છે અને વઢી પોતાની માયા વડે મૂ-
 લાવી દે છે. વઢી શ્રીયશોદાજીએ ઉલુખલે બાંધ્યા ત્યારે
 નેત્રસુપોલું નહીં, એવી લીલા પણ દેખાડી. તથા શક-

પ્રસુરને માયો, અને કાલીનાગ નાથ્યો, એવા અનેક
 ઋષિ કરતા જાય પણ પાછા મોહ ઉપજાવી પોતાનું
 આહાત્મ્ય ભૂલાવતા જાય છે. માટે વાલ્લીલામાં પ્રભુ
 જણાય નહીં પણ પ્રભુ જે જે મોટાં પરાક્રમ કરે છે તેના
 ઊલ્લસી ભગવદીયો જસ ગાય છે ત્યારે પ્રભુના સ્વરૂપની
 બિર પડે છે તેમ આપણા ઘરમાં શ્રીઠાકોરજી વિરાજે
 તેને બેસાડીએ તો બેસે છે પોઢાડીએ તો પાંઢે છે અને
 તે ભોગ ન ધરીએ તો મૂરૂયા રહે છે પણ તે પ્રભુને
 મૂરૂયાનો શોક નથી કેમકે પોતે પૂર્ણાનંદ છે તેને હર્ષ
 શોક કંઈ છે નહીં. પણ ભગવદીયે તો પ્રભુ ઉપર વાલ-
 ભાવે વાત્સલ્યતા રાખવી. અને આ સમયમાં પ્રગટ
 સ્વરૂપ વિરાજે છે પણ તેના સ્વરૂપને કોઈ ઓઢાવતું
 નથી માટે એવા પ્રભુ તો ભાગ્ય હોય તોજ જણાય અને
 ભગવદી છે તે ભગવાનના પરાક્રમ જાણ્યા વીના ભગ-
 વાનને માને છે. તેથી તેનું કામ થાય છે માટે પ્રભુ
 ઉપર સ્નેહ આસક્તિ ઉપજ્યા વિના પ્રભુ પ્રસન્ન થઈ

नथी. ए रीते एक दीवसे कह्युं हतुं.

इति श्रीमद्गुलालजी महाराजकृत वचनामृत अष्टावीशमो संपूर्णम्.

वचनामृत २९ मो.

वळी एक दीवसे कह्युं के भगवानना चरित्रनो कोइ पार पामतुं नथी केमके ते सर्वे अवतारना अवतारी भूत छे. ब्रह्माजीए नारदजीने कह्युं जे अमे प्रभुना चरित्रनो पार पाम्या नथी. शेषजी हजार मुखथी प्रभुना जश गाय छे, तो पण पार पामता नथी, एवा आदि सनातन छे. एवा मोटा ब्रह्मादिक छे ते पण प्रभुनी लीलानो पार पामता नथी तो बीजानी शुं वात कहीए. हवे त्यां पूछ्युं के एवा प्रभुजी प्राप्त केम थाय ? एम नारदजीए ब्रह्माजीने पूछ्युं. त्यां कहे छे के एवा मोटा भगवदीय छे ते पण भगवाननी लीला समुद्रनो पार पामता नथी तो आजकालना जे जीव स्त्री शुद्रादिक एवानी शुं गती थशे ? त्यां कहे छे के जे कोइ जीव

પ્રભુને સર્વાત્મ ભાવે કરીને ભજશે તાં તેનું કામ થશે. વઢી મોટા ભગવદીયો જે માર્ગે ચાલ્યા છે તે માર્ગે ચાલે તો પ્રભુને પામે. વઢી જે રીતે આપણા ગુરુ પ્રાણ કરે તે પ્રમાણે ચાલે તો પ્રભુ પ્રસન્ન થાય પણ જો એક પોતાને કર્તા માનીને ચાલે તો સર્વે નિષ્ફલ થાય. તે ઉપર દ્રષ્ટાંત:-

જેમકે આપણે કોઈ જાતીનો સ્પર્શ કરીએ ત્યારે બે શું કે હું છોવાળો ? તે જો પોતાને કર્તા માને છે તે એમ કહેવાય છે માટે જે પોતાને કર્તા માને છે તેના ઉપર પ્રભુ ઝીંજે છે. એ રીતે જે સેવા સ્મરણ કરે છે અને કહે છે કે એ મેં કર્યું તો તે છોવાળો જાણવો. તે પોતે સર્વથી અધિક હતો તો પણ પોતાપણું માન્યું. ત્યારે સર્વે ધોયું માટે પ્રભુને પામવાનાં જે જે સાધન છે તેનો કર્તા પ્રભુજ છે. એમ માનવું. વઢી આ દેહ ગયા પછી તેની ત્રણ ગતી થાશે. વીષ્ટા, ક્રમી અને ભસ્મ. એ ત્રણ ગતી થાય છે. માટે આ સર્વે જીવ કાલના

भक्षकरूप छे तो पण आ जीवने हुं ने मारुं मटतुं
 नथी तथा संसारमां स्त्री पुत्रादिकमां आसक्ती राखे छे
 माटे ए तो नर्कनुं ठेकाणुं छे. माटे ज्यारे आ जीवने हुं
 ने मारुं मटशे, त्यारे ते प्रभुने भजशे अने भजशे तो ज
 ते प्रभुने पामशे. वळी पोताना शरीरनुं सुख विचारवुं
 नही. आपणो देह तो मलमूत्रनो भरेल्ले छे एम जाणीने
 देह उपर प्रीति न करे. सर्वना धणी तो एक प्रभुज छे.
 माटे एम समजवुं के हे प्रभु! जेम तमने गमे तेम
 करो. केमके आ देह प्रभुनो छे. एम कपट मूकीने
 जाणशे तेना उपर प्रभुजी प्रसन्न थाशे तेम प्रभुजी
 एम कहे छे के तुं तारी सत्ता सहीत मारे झरणे आव
 केमके ए सत्ता कंड तारी नथी पण ज्यारे तुं माराथी
 विमुख थयो त्यारे तें ते सत्ता पोतानी मानी छे तेथी
 तुं आसुरी थयो हुं. मांटे भगवदीय तो तेने जाणवा
 के पोतानी सत्ता प्रभुने सोंपे. त्यारे काम थाय.

इति श्रीमद्बालजी महाराजकृत वचनामृत ओगणत्रीशमो संपूर्णम्.

વળી એક દીવસ નારદજીએ બ્રહ્માજીને પૂછ્યું કે હારાજ ! આ બ્રહ્માંડ મોટું છે કે ભગવાન મોટા છે ? વળી આ બ્રહ્માંડથી ભગવાન થયા છે કે ભગવાનથી બ્રહ્માંડ થયું છે ? ત્યારે બ્રહ્માજીએ કહ્યું કે આ વિંધ્યા-ચલ પર્વત ચારસેંયોજન ઊંચો છે, તથા ચારસેંયોજન પોહોલો છે, પણ તેનું આધી દૈવીકસ્વરૂપ નાનું છે, તેમ આ જગત સર્વે બ્રહ્મરૂપ છે, તે ભગવાનનું રહેવાનું ઘર છે. તેમાં ભગવાન સર્વે વ્યાપી રહ્યા છે તેમ જે વિંધ્યાચલ પર્વત છે તે ઘર છે અને માંતર વિંધ્યાચલ પર્વત સ્વરૂપાત્મક છે. તે વિંધ્યાચલને ભજશે કે સ્વરૂપને ભજશે માટે સ્વરૂપને ભજવું એજ યોગ્ય છે, તેમ આ સર્વે જગત બ્રહ્મરૂપ છે પણ જગતને ભજવું નહીં કેવલ ભગવાનના સ્વરૂપને ભજવું. માટે જો ભગવાનના સ્વરૂપમાં મન રાંધે તોજ આ જગતને મૂળાય છે કેમકે પ્રભુ વીના વીજું કાંઈ છેજ નહીં અને જ્યારે મન પ્રપં-

ચમાં જાય છે ત્યારે ઘણા રંગના તરંગ ઉઠે છે.

इति श्रीमद्दुर्लालजी महाराजकृत वचनामृत त्रीशमो संपूर्णम्.

વચનામૃત ૩૧ મો.

વઠી એક દીવસે પૂછ્યું કે આ જીવ ભગવત્કથા સાંભળે છે તથા ભગવત્સેવા કરે છે પણ જીવ કોરો ને કોરો દેખાય છે તેને કંઈ ભગવદ્દર્મ સ્પર્શ કરતો નથી તેનું કારણ શું ? ત્યાં કહે છે કે આ જીવ કથા સાંભળે છે પણ તેનો જીવ કથામાં લાગતો નથી જ્યારે જીવનું મન કથામાં લાગે ત્યારે તે ભગવાનને ગોતતો ફરે. તે કોની પેઠે જેમકે કોઈ પુરુષ અન્ન વિના મૂંઝે મરતો હોય પછી તેને ઉત્તમ ભોજન મળે ત્યારે તે ઘણું સુખ પામે છે તેમ આ જીવ કથા સાંભળીને સુખ પામે, શ્રવણે કથા સાંભળે, પછી તેના કાનરૂપી દ્વારમાં થઈને તેના હૃદયરૂપી સીંઘાસનમાં ભગવાન બિરાજે છે. ત્યારે તેના હૃદયમાં કામ ક્રોધરૂપી જે ચોર છે તેને મારીને કાઢી

भूके छे. ते कोनी पेठे के जेम राजा बेठो होय ने चोर चोरी करे तो मायों जाय. पण राजा विना ते गमे एटली चोरी करे तो पण कोइ पुछे नही. तेम आ जीवना हृदयमां प्रभु विराजे त्यारे चोरने रहेवुं न बने. हवे चोर ते शुं ? त्यां कहे छे के काम, क्रोध, लोभ, विषय वासना तथा अहंता ममता. ए सर्वे चोर छे तेमांथी मन खेंचाइ जाय ने ज्यारे कथामां एवी आसक्ति थाय त्यारे भगवान तेना हृदयमां पधारे. पण आसक्ति विना जो के हजार बरस कथा सांभले तोपण तेने भगवद्धर्म कंइ पण स्पर्श करे नहि. ए रीते सेवा स्मरण तथा कथा कीर्तनमां आसक्ति जोइए. त्यारे एम जाणे जे मने कोइ श्रीठाकोरजीनां चरणस्पर्श करावे तो हुं सेवामां न्हाउं. त्यारे प्रभु प्रसन्न थाय. वळी सेवा स्मरण करे तथा कीर्तन करे पण मनमां जराए मोटाइ आणे नहि. त्यारे ते कृतार्थ थाय. माटे जे करवुं ते विकार रहित करवुं ते विकार तो पोतानुं

મન જીતે ત્યારે મટે. એમ જાણીને મન ભગવાનમાંથી
 બહાર કાઢે નહીં. વઢી કાઢની ગતિ બહુ સૂક્ષ્મ છે.
 ઘડીએ ઘડીએ તથા પલેપલે ચાર યુગ વહ્યા જાય છે.
 જ્યારે સત્યયુગ હોય ત્યારે આ જીવમાં સત્યયુગના ધર્મ
 વર્તે છે. સત્યયુગમાં બ્રાહ્મણ તથા વૈષ્ણવ ઉપર પ્રીત
 ઉપજે છે. વઢી કોઈને કઠોર વચન કહે નહિ, અસત્ય
 બોલે નહીં, વઢી કોઈ વાતની કામના રાખે નહીં, એમ
 જેટલા સત્યયુગના ધર્મો છે તે સર્વે આ જીવમાં વર્તે છે.
 તેમાં મારવું ને મરવું એમ માને છે. દ્વાપરયુગમાં પૂજા
 ને અર્ચનના ધર્મ વર્તે છે. પણ આ કલ્પયુગમાં તો
 શ્રીકૃષ્ણના કીર્તનવડે ઉદ્ધાર થાય છે “ કલૌ કેશવ
 કીર્તનાત્ ” એ રીતે ચારે યુગમાં ધર્મ ચાલ્યા જાય
 છે તો જે જે યુગના ધર્મ આચરશે તે તે યુગ પ્રસિદ્ધ
 છે એમ જાણવું.

इति श्रीमद्भुलालजी महाराजकृत वचनामृत एकत्रीशमो संपूर्णम्.

વઠી એક દિવસે બ્રહ્માજીએ શ્રીકૃષ્ણને પૂછ્યું કે
 હે મહારાજ ! તમે મને સૃષ્ટિ ઉત્પન્ન કરવાની આજ્ઞા
 આપી છે વઠી તમે મારા ઉપર પ્રસન્ન થઈને કહો છો
 કે તું માગ, પણ હે મહારાજ ! મને તમારી માયાનો
 પાર જડતો નથી અને તમે કહો છો કે સૃષ્ટિકર વઠી
 મોટા મોટા ઋષિને કહ્યું છે જે તમે સૃષ્ટિ કરો એવી
 તમારી ઇચ્છા છે. પણ હે મહારાજ ! તમારા સ્વરૂપની
 કોઈને સ્વરૂપ પડતી નથી તો સૃષ્ટિ કેમ પ્રગટ કરવી ?
 તે કહો. ત્યારે ભગવાન કહે છે કે આ જગતમાં મારી
 માયાનો પાર જડતો નથી તે કેમ જે આ જગતમાં હું
 મેગો પણ છું, અને જગતથી જુદો પણ છું. તે કોઈ
 અલૌકિક દ્રષ્ટિથી જોશે અને કોઈની સાથે વિરુદ્ધ
 નહીં કરે તે મારા સ્વરૂપને જાણશે અને હું પણ તેની
 ઉપર પ્રસન્ન થઈશ. માટે સર્વેના કર્તા એક હુંજ છું અને
 જે જીવને હું કૃપા કરીને મારું સ્વરૂપ જણાવીશ તે

(૭૪)

જાણશે એ રીતે સર્વેનો કર્તા મને જાણવો. હવે જ્યારે
આ જીવને પોતાનું ધાર્યું થાતું નથી ત્યારે તે શોક કરે
છે અને પોતાનું ધાર્યું થાય છે ત્યારે પ્રસન્ન થાય છે
માટે લાભ થયે હર્ષ ન કરવો હાની થયેથી શોક ન
કરવો તેને મારો ભગવદીય જાણવો. અને મારી ઇચ્છા
વિના કંઈ બનતું નથી ત્યારે આ જીવ હર્ષ શોક કરે
છે તે કેવળ અજ્ઞાન જાણવું. માટે આ જીવ પોતાને
કર્તા માનીને બેઠો છે તે છોડીને એક મનેજ કર્તા
માને ત્યારે કામ થાય. વળી આ જીવ મારી સેવાનો
પાત્ર ક્યારે થાય કે જ્યારે આ સર્વ જગતને મારું રૂપ
દેખે જેમ આકાશ સર્વ જગતમાં વ્યાપક છે તેમ હું
સર્વ બ્રહ્માંડમાં વ્યાપક છું. માટે આ પ્રપંચ હરિરૂપ જાણે
ત્યારે તેને હું ને મારું મટે અને સર્વત્ર પ્રભુરૂપ દેખે
કેમકે પ્રભુ વિના બીજું છેજ નહીં અને આ સર્વ જગત
નિર્દોષ છે એમ જાણે તો પછી મારી સેવાને પાત્ર થાય
ને સેવા કરશે તે મને પામશે. વળી સેવા તે ફલરૂપ

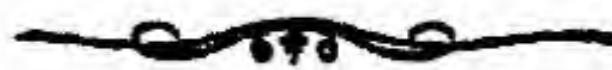

(૭૫)

જાણે સાધનરૂપ જાણે નહીં. હવે સાધન તે શું તે કહે છે. કર્યા વિના ચાલે નહીં અને સ્નેહ વિના કરવું તેનું નામ સાધન છે. અને સેવાનું ફળ તો સેવાજ છે. હવે સેવા તે શું ? તો કહે છે કે સેવામાં ન્હાવાનો ઉત્સાહ આવે, અને સામગ્રી કરવાનો ઘણો ઉત્સાહ આવે, તથા એ વિના (સેવા વિના) બીજું કંઈ ગમે નહીં અને જ્યારે મંદિરમાં ન્હાય ત્યારે આનંદ પામે તેનું નામ સેવા. એ સેવા ફલરૂપ જાણવી. વળી દંભ, કામ તથા ક્રોધ, રહિત સેવા કરે. ત્યાં વળી પૂછ્યું કે દંભ તે શું ? ત્યાં કહે છે. કે લોકને જણાવે છે કે હું સેવા કરું છું. તો તેના ઉપર પ્રભુ પ્રસન્ન થતા નથી. માટે ભગવદ્-ઇચ્છાએ જે કંઈ પ્રાપ્ત થાય તેમાં નિર્વાહ કરે અને ક્રોધ લોભ રહિત સેવા કરવી એ સર્વોપરી સિદ્ધાન્ત છે.

॥ इति श्रीमद्गुलालजी उपनाम श्रीगोपिकालंकारजी महाराजकृत

वचनामृत द्वात्रिंशत्तमम् संपूर्णम्. ॥ ३२ ॥

(७६)

श्रीमदुलालजी महाराजे श्रीद्वारकामां छप्पनभोग कर्यो ते
समयनुं धोळ.

(राग-चालो वनयात्रानां सुख लइएरे.)

चालो श्रीबेटद्वारकांजी जइएरे, गोमती रत्नसागरमां
नाहीएरे; दरशन करीने पावन थइए, चालो० टेक.
श्रीद्वारकांधीश मोहुं धामरे, रुहुं बेट शंखोद्धार नामरे;
श्रीमदुलालजीए कीधां काम. चालो० १ श्रीद्वारकेश
प्रभुजीने लालेरे, छप्पनभोग कीधो मारे वहालेरे, संवत
ओगणीससैं त्रीसनी साले. चालो० २ फागण सुदी
त्रीज लख्यो रीतेरे, वेणुनाद कीधो अजीत जीतेरे;
फेरवी सुद पांचम करी प्रीते. ३ खेलना दीवस घणा
सारारे, बीस दिन पहेला ओच्छव धार्यारे, अधीक
सुख आप्यां वहाला मारा. चलो० ४ भइआ बंधु कु-
टुंब संबंधी तेज्यारे, हळीमळी अतिशय रस रेज्यारे;
वल्लभीसृष्टीने लगाज्या नेडा. चालो० बंदोबस्त बहु
सारा कीधारे, छोटा मोटा सहुनां कारज सीधारे; नीकट

११ अभेदान दीधां. चालो० ६ सर्वे मंदिरोमां सुख
 स्वारे, आठे पटराणी घति निरख्यारे; श्रीवल्लभप्रभु
 इ जोइ मन हरख्यां. चालो० ७ बेठकमां श्रीमहा
 गुजी राजेरे, शंखतळाव तीरे गाजेरे; शंखनारायण
 धुनी गाजे. चालो० ८ वेणुनाद सुणी सर्वे आव्यारे,
 श्रीमुनिदेवताने मन भाव्यारे; ताप त्रीविधना मटाड्या
 लो० ९ प्रथम स्नानयात्रा उत्सव कीधोरे, महावदी
 जि महासुख दीधारे; पांचमे रथयात्रानां सुख लीधां.
 लो० १० आठमे रुडा हींडोळा साज्यारे, झुलावी फूल्या
 श्रीवल्लभ महाराजारे; दशमे विवाह खेल आनंद झाझा.
 लो० ११ एकादशी पवित्रां धराव्यां वहाले रे, बारसे
 र्यां श्रीवल्लभ वल्लभी म्हालेरे; महारस पुष्टिनां सुख
 माले. चालो० १२ चौदसे डोल झूलाव्या प्रीतेरे, चुवा
 रंदन अगरजा रस रीतेरे, अबील रंग गुलाल उहे
 माल्ये चालो० १३ फागण सुद पडवो सारोरे, दीवाळी
 मानी हरख्यो वहालो मारोरे, रुशनाइ हटरीमां बिराज्या

प्यारो. चालो० १४ बीजा मनोरथ वचमां कीधारे, नि-
 रखी निजजननां कारज सीध्यांरे; रखां ते छप्पनभोग
 पछी लीधां. चालो० १५ फागण सुद पांचमे प्रीत
 करीरे, मनोरथ छप्पनभोग धरीरे, श्रीवल्लभप्रभु आरो
 गावे वहालभरी, चालो० १६ भीतरथी भोग घणा
 आवेरे, सखडी अनसखडी अधिक लावेरे; नागरी दुध-
 घर मेवा भावे. चालो० १७ सामग्री सर्वे प्रकारे सा-
 जीरे, भुजवणां सेकवणां शाकभाजीरे, पाक पकवान
 मीठाइ झाझी. चालो० १८ संधाणां बहु विधनां धरीआंरे,
 सामग्रीमां अनेक वानां करीयांरे; संक्षेपे सरवे विस्त-
 रीयां. चालो० १९ गणतां घणी बुद्धि अकळाइरे, नी-
 रखी सहु न्याल थया भाइरे; प्रीतेथी प्रभु भोजन करे
 थाइ. चालो० २० छप्पनभोग आरोगे सहु देखतांरे,
 नानां मोटां नरनारी लेखतांरे दरशन सहु संघ करे
 पेखतां. चालो० २१ नवलखो मेळो थयो भारीरे, चारे
 खुंटेथी सृष्टि आवी सारीरे; मनोरथ मनमां घणा धारी

वालो० २२ भाव करी भेट सामग्री धरेरे, मनोरथ
नीरखी फूलीने फरेरे; अन्यो अन्य प्रीत अधिक करे.
वालो० २३ धुप दीप तुलसी पधराव्यांरे, गोकर्ण कुलेह
वराव्यांरे; शणगार अधिक अधिक लाव्यां. चालो० २४
कूलनी माळाओ पचरंगीरे, वस्त्र आभूषण रसरंगीरे;
शोभा बनी अधिक नवरंगी. चालो० २५ शीतलजळ
जीडां सुगंध सारीरे, आरोगावी रस वरख्या भारीरे;
दासनो दास हुं बलिहारी. चालो० २६ तत्व संख्याए
कीधां रे, श्रीवल्लभ प्रभुए महा सुख दीधां रे;
दासनां कारज सहु सीध्यां. चालो श्रीबेट द्वारकांजी
जइएरे. २७

સ્વરૂપદર્શન.

[આવૃત્તિ ૬ થી.]

આ પુસ્તક શ્રીનાથજી આદિ સાત સ્વરૂપ શ્રીમહાપ્રભુજી, શ્રીગુસાંધજી સાતઢાલજી, આદિ ધણા પ્રાચીન અને હાલ જૂતજી ઉપર નિરોજતાં ધણુ શ્રીગોસ્વામી બાળકોના ઉત્તમોત્તમ, સુંદર દેદીપ્યમાન, ચીત્રો મળી લગભગ ૧૪૦ સ્વરૂપના ચિત્રોનું એક સુંદર પુસ્તક યાને આદ્યમ સારા ઉંચી જાતના આર્ટપેપર ઉપર છપાવી મહાન ખર્ચે, અને અત્યંત પરિશ્રમે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. આ પુસ્તકની પ્રથમોક્તિ થયા પછી શ્રીમદ્ગોસ્વામી શ્રીગિરિવરલાલજી મહારાજ રોરગઢવાળાની આજ્ઞાનુસાર તે તેમણે કંદેશી મુથના મુજબ છૂટતાં ચિત્રો મહાન ખર્ચે તૈયાર કરાવી છે. તે બંધે વેશા અનુક્રમ પ્રમાણે ચિત્રો ગોઠવી તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે. જેમાં હવે વૈષ્ણવોએ આ પુસ્તક મંગાવી તેમાં આપેલાં ચિત્રજીનાં દર્શનનો લાભ લે શકે તેનું નહિ. આ પુસ્તક સારી રીતે સાચવી શકાય માટે તેને સુંદર, મજબૂત આઢીનું પાકું પુંકું કરવામાં આવ્યું છે. છતાં ન્યોરજાવર માત્ર નહીં બેવીજ ફક્ત રૂ. ૩-૦-૦ ત્રણ રૂપીઆ રાખવામાં આવી છે.

વૈષ્ણવોના નિત્ય નિયમના પાઠ તથા ધોળ.

(આવૃત્તિ પાંચમી.)

આ પુસ્તકમાં શ્રીવલ્લભાખ્યાત, મુળ પુરૂષ, શ્રીયમુનાષ્ટક, ૪૦ પદ, વેદાન્ત સૂત્ર, શ્રીસર્વોત્તમ પાઠ તથા ધોળ, શ્રીનવરતન ધોળ, શ્રીપદમીત વગેરે અપવામાં આવ્યું છે. છતાં કીમત માત્ર ૦-૪-૦ ચાર આંકડાં રૂપીયા છે.

